ISTORIA SÂNTÂ

ELEMENTARÂ

saŭ

prescurtare de Testamentulŭ Vechiŭ şi Noŭ.

pentru

trebuintza tinerilor începâtorĭ de amîndoŭe secsele din aşezâmintele de învâtzâturâ şi creştere, publice şi private.

Editziunea a doua cu lit.

BUCUREŞTĬ.

Tipografia Collegiuluĭ Natzionalŭ.

1858.

ISTORIA SANTA

ELEMENTARIÂ,

saŭ

PRESCURTARE DE TESTAMENTULŬ VECHIŬ ŞI NOŬ;

pentrŭ

trebuintža tinerilorŭ începâtorĭ de amîndŭe sexele din aşezâmintele de învâtzâturâ şi creştere, publice şi private.

Editziunea a doua (cu litere.)

BUCUREŞTĬ.

Tipografia Colegiuluĭ Natzionalŭ din Sf. Sava.

1858.

PARTEA I.

Testamentulŭ vechiŭ.

Î. Ce se întzelege prin zicerea lume?
R. Prin zicerea lume se întzelege ceriulŭ, pâmîntulŭ şi toate cîte se coprindŭ într'însele.
Î. Cine a ziditŭ lumea aceasta?
R. Lumea aceasta o zidi Dumnezeŭ din nimicŭ numaĭ cu puterea voieĭ sale.
Î. În cîte zile a ziditŭ Dumnezeŭ lumea?
R. Cu toate câ Dumnezeŭ putea sâ zidiascâ lumea numaĭ într'ŭâ clipâ, darâ ĭ-a plâcutŭ sâ o facâ în şease zile. În fie-care zi zicea câ se facâ ce-va, şi se fâcea. În zioa d'întîiŭ a fâcutŭ Dumnezeŭ lumina; a doŭa zi a fâcutŭ firmamentulŭ saŭ ceriulŭ ce este d'asupra pâmîntuluĭ; a treia zi a despârtzitŭ pâmîntulŭ celŭ uscatŭ de câtre ape, şi a poruncitŭ pâmîntuluĭ sâ scoatzâ totŭ feliluŭ de earbâ verde, de copacĭ şi pomĭ roditorĭ; în ziŭa a patra a fâcutŭ soarele, luna şi stelele; în a cincea zi a fâcutŭ paserile ce sboarâ în aerŭ şi peştiĭ din ape; a şeasea zi a fâcutŭ toate dobitoacele de pre pâmîntŭ, şi maĭ pre urmâ a fâcutŭ pre omŭ; a şeaptea zi încetâ Dumnezeŭ de a maĭ zidi şi se odihni de lucrurile sale:
Î. Cîndŭ şi cumŭ a fâcutŭ Dumnezeŭ pe omŭ?
R. Dupe ce isprâvi Dumnezeŭ cu zidirea celor-l-alte

fâpturĭ, luâ tzerrînâ din pâmîntŭ și dintr'aceasta fâcu pe omŭ, câruia-ĭ sufflâ duhŭ de vieatzâ.

Î. Cumŭ s'a numitŭ omulŭ celŭ d'întîiŭ?

R. Omulŭ celŭ d'întîiŭ pe care Dumnezeu-lŭ fâcu după chipulŭ și asemânarea sa, se numi Adamŭ.

Î. Numaĭ pe Adamŭ singurŭ a fâcutŭ Dumnezeŭ?

R. Vâzîndŭ Dumnezeŭ câ nu este bine sâ fiâ omulŭ singurŭ, l'adormi și cîndŭ dormia elŭ îĭ luâ ŭâ coastâ din care fâcu pe Eva, și o duse la Adamŭ ca sâ-ĭ fiâ sotzie, fiindŭ împregiurulŭ luĭ d'apururea.

Î. Cumŭ a bine-cuvîntatŭ Dumnezeŭ pe Adamŭ și pe Eva dupe ce ĭ-a fâcutŭ?

R. Isprâvindŭ Dumnezeŭ cu facerea Omuluĭ, adicâ cu facerea luĭ Adamŭ și a Eveĭ, îĭ bine-cuvîntâ zicîndŭ: „creștetzĭ și vâ îmmultzitzĭ, împletzĭ pâ„mîntulŭ și stâpînitzi-lŭ cu toate cele ce sîntŭ „pe dînsulŭ.„

Î. În ce stare se afla Adamŭ și Eva dintru'ntîiŭ?

R. Adamŭ și Eva se afla dintru'ntîiŭ în starea nevinovâtzieĭ, și cu aceasta se asemâna luĭ Dumnezeŭ. Nu știa ce este pâcatulŭ și era dreptzĭ și sfintzĭ; pe lîngâ aceasta era și nemuritorĭ. Nu cunoștea ce este boala, lipsa, nevoia și necazulŭ. În starea nevinovâtzieĭ nu avea trebuintzâ nicĭ de haĭne, ci îmbla goĭ și despoiatzĭ. De fearâle cele selbatece încâ n'avea a se teme, pentru câ acestea trebuia sâ fiâ supuse omuluĭ.

Î. Unde a așezatŭ Dumnezeŭ pe Adamŭ și pe Eva dupe ce ĭ-a fâcutŭ?

R. În Paradisŭ saŭ în raiŭ, ce era ŭâ grâdinâ sâditâ

de Dumnezeŭ, înfrumusetzatâ şi împodobitâ cu totŭ felulŭ de copacĭ şi de pomĭ roditorĭ. În întrulŭ raiuluĭ isvora şi 4 rîurĭ carĭ uda grâdina, şi ale cârora nume sîntŭ: Fisonŭ, Gheonŭ, Tigrulŭ şi Eufratulŭ.

Î. Ce poruncâ a datŭ Dumnezeŭ luĭ Adamŭ şi Eveĭ cîndŭ ĭ-a bâgatŭ în raiŭ?

R. Cîndŭ a bâgatŭ Dumnezeŭ pe Adamŭ şi pe Eva în raiŭ, le-a datŭ voiâ sâ mânînce din totzĭ pomiĭ raiuluĭ, numaĭ din pomulŭ cunoştintzeĭ bineluĭ şi alŭ reuluĭ sâ nu mânînce, câcĭ în ceasŭ ce vorŭ mînca cu moarte vorŭ muri.

Î. Ascultat-aŭ oameniĭ ceĭ d'întîiŭ de porunca luĭ Dumnezeŭ?

R. Ba nu; câcĭ diavolulŭ pismuindŭ fericirea lorŭ de care se bucura, şi luîndŭ figurâ de şearpe, s'a apropiatŭ de Eva şi cercâ sâ o amâgeascâ ca sâ mânînce din pomulŭ celŭ opritŭ zicîndu-ĭ; câ Dumnezeŭ pentru aceea ĭ-a opritŭ sâ nu mânînce din pomulŭ cunoştintzeĭ, câcĭ mîncîndŭ cunoscŭ şi eĭ binele şi reulŭ şi sîntŭ asemenea luĭ Dumnezeŭ. Eva crezu, se încelâ şi mâncâ, fâcu şi pe bârbatu-seŭ Adam sâ mânînce. Atuncĭ în grabâ amîndoŭĭ se vâzurâ goĭ, cunoscurâ câ aŭ greşitŭ, câlcîndŭ porunca luĭ Dumnezeŭ, şi se duserâ sâ se ascunzâ.

Î. Cumŭ a pedepsitŭ Dumnezeŭ greşeala neascultâriĭ celorŭ d'întîiŭ oamenĭ?

R. Dupe ce a pâcâtuitŭ Adamŭ şi Eva, viindŭ Dumnezeŭ la dînşiĭ ca şi maĭ 'nainte, strigâ prin raiŭ: „Adame unde eştĭ!“ Dupe ce se înfâtzişâ Adam, îlŭ mustrâ Dumnezeŭ de ce a mîncatŭ din

pomulŭ acelŭ opritŭ; elŭ râspunse câ Eva l-a încelatŭ, învinovâtzindŭ dupâ aceea pe Eva, ea se curâtzi pe şearpe, zicîndŭ câ elŭ a încelat'o. Atuncĭ Dumnezeŭ blestemâ pe Adamŭ, ca de aci în ainte numaĭ întru sudoarea fetziĭ seale sâ-şĭ cîştige hrana sa; pe Eva o blestemâ ca întru durerĭ sâ nascâ fiĭ, şi orĭ cîtzĭ se vorŭ naşte din ea sâ fie supuşĭ mortziĭ; earâ pe şearpe îlŭ blestemâ ca sâ se tîrascâ în vecĭ pe pâmîntŭ şi sâmîntza muieriĭ sâ-ĭ sdrobeascâ capulŭ. Dumnezeŭ dupâ aceea goni pe Adamŭ şi pe Eva din raiŭ, şi la uşa raiuluĭ puse unŭ Heruvimŭ cu sabie de focŭ, ca sâ-ĭ opreascâ sâ nu intre şi sâ mânînce din pomulŭ vietzeĭ care asemenea era în raiŭ.

Î. Ce urmârĭ a avutŭ greaşeala luĭ Adamŭ pentru neamulŭ omenescŭ?

R. Greşeala luĭ Adamŭ a avutŭ nişte urmârĭ înfricoşeate pentru totŭ neamulŭ omenescŭ; câcĭ priintr'însulŭ intrîndŭ pâcatulŭ în lume, nu s'a nefericitŭ numaĭ elŭ singurŭ, ci totzĭ cîtzĭ se tragŭ dintr'însulŭ.

Î. Cariĭ aŭ fostŭ feciorii luĭ Adamŭ ceĭ d'întîiŭ?

R. Adamŭ a nâscutŭ maĭ multzĭ feciorĭ şi fete, darâ ceĭ d'întîiŭ şi maĭ marĭ aŭ fostŭ: Cainŭ şi Avelŭ. Cainŭ era lucrâtorŭ de pâmîntŭ, earâ Avelŭ era pâstoriŭ de oĭ.

Î. Ce jertfâ aŭ adusŭ luĭ Dumnezeŭ Cainŭ şi Avelŭ?

R. Ceĭ doĭ feciorĭ aĭ luĭ Adamŭ aducîndŭ luĭ Dumnezeŭ jertfâ, Cainŭ a adusŭ ce a fostŭ maĭ slabŭ în roadele pâmîntuluĭ; earâ Avelŭ a adusŭ luĭ Dumnezeŭ ce a fostŭ maĭ grasŭ în oile sale. Dumnezeŭ care cunoaşte inimile fie-câruia, a

priimitŭ jertfa luĭ Avelŭ, earâ pe a luĭ Cainŭ nu o a priimitŭ. Dintr'aceastâ cauzâ Cainŭ se împlu de pismâ asupra fratelui sâŭ Avelŭ, şi câutâ prilejŭ sâ-lŭ omoare. Într'o zi Cainŭ chiamâ pe fratele sâŭ Avelŭ la cîmpŭ; acolo câutîndŭ pricinâ de gîlceavâ se sculâ asupra luĭ şi-lŭ omorî.

Î. Cumŭ a pedepsitŭ Dumnezeŭ pe Cainŭ pentru câ a omorîtŭ pe fratele seŭ Avelŭ?

R. Dumnezeŭ a pedepsitŭ pe Cainŭ pentru câ a omorîtŭ pe Avelŭ, blestemîndu-lŭ ca sâ îmble râtâcindŭ şi tremurîndŭ, sâ fugâ de vederea oamenilorŭ şi sâ nu-lŭ poatâ omorî niminĭ; darâ se omorî maĭ pe urmâ de strenepotulŭ seŭ Lamehŭ.

Î. Ce fiiŭ s'a nâscutŭ luĭ Adamŭ în loculŭ luĭ Avelŭ?

R. În loculŭ luĭ Avelŭ s'a nâscutŭ luĭ Adamŭ altŭ fiiŭ numitŭ Sitŭ.

Î. Cumŭ se chiâma oamenii ceĭ ce se nâştea din Cainŭ şi ceĭ ce se nâştea din Sitŭ?

R. Oamenii carĭ se nâştea din Cainŭ pentru câ era reĭ se chiema fiiĭ oamenilorŭ; earâ ceĭ ce se nâştea din Sitŭ se numea fiiĭ luĭ Dumnezeŭ, pentru câ era bunĭ, dreptzĭ şi temâtorĭ de Dumnezeŭ: astŭ-feliŭ a fostŭ Enohŭ, care pentru bunâtatea luĭ s'a râpitŭ la ceriŭ, şi Matusalemŭ care a trâitŭ 969 de anĭ.

Î. Ce s'a întîmplatŭ dupâ ce s'aŭ îmmultzitŭ oamenii pe pâmîntŭ?

R. Îmmultzindu-se oamenii pe pâmîntŭ se îmmultzirâ şi fârâ-de-legile lorŭ. Dumnezeŭ începu a se câi câ a fâcutŭ pe oamenĭ; cu toate acestea le dede ŭâ vreme de 120 anĭ ca sâ se pocâiascâ; darâ eĭ în locŭ de a face aceasta, totŭ maĭ multŭ

se întina cu pâcate şi fârâ-de-legĭ. Atuncĭ a hotârîtŭ Dumnezeŭ ca sâ pearzâ cu totulŭ pe oamenĭ de pe fatza pâmîntuluĭ.

Î. Nu se afla nicĭ unŭ omŭ bunŭ şi dreptŭ între ceĭ ce era în lume pe vremea aceea?

R. Între totzĭ oamenĭĭ ce era în lume pe vremea aceea, numaĭ unŭ omŭ, a nume Noe, era bunŭ, dreptŭ şi temâtoriŭ de Dumnezeŭ. Pe acestŭ omŭ vrîndŭ Dumnezeŭ sâ-lŭ mîntuiascâ, ĭ porunci sâ facâ ŭâ corabie în care sâ intre elŭ, nevasta sea şi 3 fiĭ aĭ seĭ, Simŭ, Hamŭ şi Iafetŭ cu nevestele lorŭ; şi sâ iea şi din toate dobitoacele cele curate cîte 7 pârechĭ, earâ din cele necurate cîte 1, şi sâ ĭea şi hranâ pentru maĭ multe zile.

Î. Ce a urmatŭ dupe ce a intratŭ Noe în corabie?

R. Dupâ ce a intratŭ Noe în corabie cu cele ce-ĭ poruncise Dumnezeŭ, se închise uşĭa corâbieĭ pe din afarâ, şi Dumnezeŭ slobozi ŭâ ploaiâ care tzinu 40 de zile şi 40 de noptzĭ. Apa aceasta crescu atîtŭ de multŭ, în cîtŭ întrecu şi cele maĭ înalte vîrfurĭ ale muntzilorŭ cu 15 cotzĭ. În astfeliŭ de chipŭ se înnecâ şi muri totŭ sufletulŭ viŭ ce se afla pe fatza pâmîntuluĭ, numaĭ Noe scâpâ d'împreunâ cu cele ce era în corabie.

Î. Cumŭ a multzumitŭ Noe luĭ Dumnezeŭ câ l'a scâpatŭ de potopŭ?

R. Dupe ce încetâ potopulŭ şi se uscâ pâmîntulŭ, eşi Noe cu toate cele ce fusese în corabie, şi luĭ Dumnezeŭ aduse jertfâ de multzumire; Dumnezeŭ ĭ fâgâdui câ nu va maĭ perde pâmîntulŭ cu apâ.

Î. Ce fâcu Noe dupe potopŭ?

R. Dupe potopŭ începu Noe a lucra pâmîntulŭ şi

a sâditŭ şi viïâ. Din ceĭ treĭ fiĭ aĭ seĭ eará se îmmultzirâ oameniĭ pe pâmîntŭ; asemenea se îmmultzirâ şi dobitoacele. Totzĭ oameniĭ atuncĭ petrecea la unŭ locŭ şi vorbia ŭâ limbâ.

Î. Urmaşiĭ luĭ Noe ce aŭ întreprinsŭ sâ zideascâ?

R. Ca sâ-şĭ mâreascâ numele saŭ ca sâ scape de se va maĭ întîmpla vre unŭ potopŭ, se apucarâ sâ zideascâ ŭâ cetate şi unŭ turnŭ înaltŭ allŭ câruia vîrfŭ sâ ajungâ la ceriŭ.

Î. Cumŭ a amestecatŭ Dumnezeŭ limbele?

R. Dumnezeŭ, care totŭ deuna rîde de planurile oamenilorŭ celorŭ nebâgâtorĭ de seamâ, vrîndŭ ca aceĭ oamenĭ carĭ zidea turnulŭ sâ se împraştie şi sâ locueascâ totŭ pâmîntulŭ, cîndŭ lucra eĭ, le amestecâ limbele astŭ-feliŭ, în cîtŭ nu se putea întzelege uniĭ cu altziĭ, şi furâ silitzĭ a înceta de la zidire şi a se împrâştia pe fatza pâmîntuluĭ; dearâ turnuluĭ ĭ dederâ numele de Babelŭ, ce va sâ zicâ *amestecare*, pentru aducerea a minte câ acolo s'aŭ amestecatŭ limbele.

Î. Cîndŭ s'aŭ împrâştiatŭ oameniĭ pe fatza pâmîntuluĭ, remas'aŭ eĭ statornicĭ în credintza unuĭ Dumnezeŭ?

R. Cîndŭ s'aŭ împrâştiatŭ oameniĭ pe fatza pâmîntuluĭ avea ideâ de Dumnezeulŭ celŭ adevâratŭ; dearâ aceastâ ideâ în grabâ a începutŭ a peri şi oameniĭ uĭtîndu-şĭ de Dumnezeŭ, şi fâcurâ idolĭ la carĭ se închina şi aducea jertfâ; şi nevrîndŭ sâ-şĭ maĭ aducâ a minte de potopulŭ cu care Dumnezeŭ a pedepsitŭ fârâ-de-legile oamenilorŭ, eĭ fâcea totŭ feliulŭ de lucrurĭ şi fapte relle.

Î. Pe cine a alesŭ Dumnezeŭ ca sâ pâstreze adevârata credintzâ?

R. Dumnezeŭ avîndŭ milâ de omenire, ca sâ nu pearâ cu totulŭ cunoştintza de sine, a vrutŭ ca sâ fiâ pe pâmîntŭ unŭ neamŭ alesŭ, care sâ-ĭ fiâ credinciosŭ totŭ de una. Spre acestŭ sfîrşitŭ a alesŭ pe Avraamŭ ca sâ fiâ pârinte alŭ acestuĭ neamŭ, şi mergîndŭ acolo unde-lŭ chiâmâ Dumnezeŭ, priimi nume de Evreŭ.

Î. Cine a fostŭ Avraamŭ, şi ce fiiŭ i s'a nâscutŭ?

R. Avraamŭ era unŭ omŭ bunŭ, blîndŭ, dreptŭ, credinciosŭ şi ascultâtoriŭ de Dumnezeŭ. Fiindŭ câ elŭ era multŭ iubitoriŭ de streinĭ, şi pe cîtzĭ câlâtorĭ vedea pe totzi-ĭ abâtea la sine şi-ĭ ospâta; ŭâ datâ venirâ şi 3 îngerĭ carĭ fâgâduirâ luĭ Avraamŭ câ Sara nevasta sa, cu toate câ este stearpâ şi bâtrînâ de 90 de anĭ, va naşte fiiŭ, care într'adevârŭ se şi nâscu şi i se puse numele Isaacŭ.

Î. Carĭ cetâtzĭ dupe vremea luĭ Avraamŭ aŭ trasŭ mînia luĭ Dumnezeŭ asupra lorŭ?

R. Între cetâtzile ce se afla pe vremea luĭ Avraamŭ, Sodoma, Gomora şi cu alte 3 cetâtzĭ cu fârâ-de-legile lorŭ mîniarâ pe Dumnezeŭ într'atîtŭ în cîtŭ hotârî ca sâ le prâpâdeascâ cu totulŭ.

Î. În Sodoma se afla vre unŭ omŭ bunŭ, şi cumŭ a scâpatŭ?

R. În Sodoma nu era nicĭ unŭ omŭ bunŭ afarâ de Lotŭ, nepotulŭ luĭ Avraamŭ. Dumnezeŭ vrîndŭ sâ scape pe acestŭ Lotŭ trimise douĭ îngerĭ la dînsulŭ ca sâ-şĭ iea totŭ ce are şi sâ fugâ din cetatea aceaa, pentru câ Dumnezeŭ va s'o prâpâdeascâ.

2

Î. Cumŭ a pedepsitŭ Dumnezeŭ nelegiuirile Sodomeĭ, Gomoreĭ şi alle celorŭ alte cetâtzĭ?

R. D'abia a apucatŭ Lotŭ sâ easâ din cetate cu nevasta şi cu doŭe fete ale sale, d'împreunâ cu totŭ ce avea, şi numaĭ de cîtŭ a începutŭ a ploa din ceriŭ focŭ şi piatrâ pucĭoasâ, şi s'aŭ prâpâditŭ Sodoma, Gomora şi acele treĭ cetâtzĭ. Îngeriĭ aceĭ douĭ porunciserâ luĭ Lotŭ şi la aĭ seĭ ca sâ nu se uĭte îndârâtŭ, dearâ nevasta sa fiindŭ câ n'a pututŭ râbda, s'a fâcutŭ stîlpŭ de sare.

Î. Ce fâgâduintzâ a datŭ Dumnezeŭ luĭ Avraamŭ?

R. Dumnezeŭ cîndŭ a alesŭ pe Avraamŭ ca sâ fiâ pârinte noroduluĭ seŭ celuĭ iubitŭ, ĭ-a fâgâduitŭ câ sâmîntza luĭ se va îmmultzi ca nisipulŭ mâriĭ.

Î. Cumŭ a ispititŭ Dumnezeŭ credintza luĭ Avraamŭ?

R. Cu toate câ Avraamŭ n'avea altŭ fiiŭ alŭ seŭ de cîtŭ pe Isaacŭ; dérâ Dumnezeŭ vrîndŭ sâ-ĭ cerce credintza, ceru de la dînsulŭ ca sâ-ĭ sacrifice pe fiiulŭ seŭ Isaacŭ. Avraamŭ nu se îndoŭi nimicŭ, ci aretîndu-se ascultâtoriŭ, luâ pe fiiulŭ seŭ Isaacŭ d'împreunâ cu ŭâ slugâ şi se sui într'unŭ munte. Acolo clâdindŭ altariŭ şi grâmâdindŭ lemne, puse pe fiiulŭ seŭ Isaacŭ peste dînsele. Acumŭ numaĭ remase altŭ-ceva a face, de cîtŭ sâ iea cutzitulŭ şi sâ înjunghie pe Isaacŭ. Tocmaĭ cîndŭ ridica Avraamŭ mîna cu cutzitulŭ ca sâ pâtrunzâ pe fiiulŭ seŭ, îngerulŭ Domnului lŭ strigâ, lŭ opri, şi ĭ spuse câ Dumnezeŭ a priimitŭ credintza luĭ, şi în loculŭ fiiuluĭ sâŭ Isaacŭ ĭ arâtâ unŭ berbece încurcatŭ cu coarnele într'ŭâ tufâ, pe care sâ-lŭ aducâ jertfâ luĭ Dumnezeŭ.

Î. Pe cine a avutŭ Isaacŭ muĭere, şi cumŭ a trâitŭ elŭ?
R. Încâ trâindŭ Avraamŭ prin sluga sa aduse de nevastâ luĭ Isaacŭ pe Reveca sora luĭ Labanŭ din Mesopotamia. Isaacŭ câlcâ în urmele tatâluĭ seŭ Avraamŭ, şi fu şi elŭ omŭ bunŭ, dreptŭ şi plâcutŭ luĭ Dumnezeŭ.
Î. Cîtzĭ feciorĭ se nâscu luĭ Isaacŭ, şi ce s'a întîmplatŭ între dînşiĭ?
R. Luĭ Isaacŭ i se nâscu 2 feciorĭ gemenĭ: Isavŭ şi Iacovŭ. Isaacŭ iubia pe Isavŭ, earâ Reveca iubia maĭ multŭ pe Iacovŭ. Acesta în doue rîndurĭ a încelatŭ pe fratele sâŭ Isavŭ: ŭâ datâ a cumpâratŭ de la dînsulŭ cinstea naştereĭ d'întîiŭ cu uâ ferturâ de linte, şi de altâ datâ prin mizĭlocirea mumeĭ sale Reveca a priimitŭ de la tatâlŭ seŭ Isascŭ bine-cuvîntarea cea d'întîiŭ. Isavŭ prinzîndŭ pismâ asupra frateluĭ seŭ Iacovŭ, acesta a fugitŭ la unchiulŭ seŭ Labanŭ în Mesopotamia.
Î. Ce vedenie s'a arâtatŭ luĭ Iacovŭ în drumulŭ seŭ câtre Mesopotamia?
R. Iacovŭ, obositŭ fiindŭ de osteneala drumuluĭ, se culcâ şi adormindŭ vâzu în visŭ uâ scarâ alŭ câriia câpâtîiŭ ajungea la ceriŭ, şi îngeriĭ luĭ Dumnezeŭ se suia şi se cobora pe dînsa.
Î. Ce fâcu Iacovŭ la unciulŭ seŭ Labanŭ?
R. Ajungîndŭ Iacovŭ în Mesopotamia la Labanŭ unchiulŭ seŭ, ĭ servi 14 anĭ pentru 2 fete ale sale Lia şi Rahila, pe carĭ amîndoŭe le luâ Iacovŭ de neveste ale sale, şi carĭ nâscurâ luĭ 12 feciorĭ, ale cârora nume sîntŭ: Ruvimŭ, Simeonŭ, Levi, Iuda, Isaharŭ, Zavulonŭ, Danŭ Neftalimŭ, Gadŭ, Asirŭ, Iosifŭ şi Veniaminŭ.

Î. Unde a fugitŭ Iacovŭ de la unchiulŭ seŭ?
R. Dupe împlinirea anilorŭ de slujbâ, fugi Iacovŭ d'împreunâ cu nevestele şi copii seĭ, şi veni în pâmîntulŭ unde a locuitŭ tatâ-seŭ. Pe drumŭ luptîndu-se Iacovŭ cu Dumnezeŭ de seara pînâ dimineatza, priimi nume de Israilŭ, şi ceĭ 12 fiĭ aĭ seĭ întemeiarâ cele 12 semintziĭ ale luĭ Israilŭ saŭ ale noroduluĭ celuĭ alesŭ de Dumnezeŭ, şi carĭ se ziserâ şi Evreĭ dupe numele ce-lŭ avea Avraamŭ, strâmoşiulŭ lorŭ.
Î. Cu ce se îndeletnicirâ feciorii luĭ Iacovŭ?
R. Feciorii luĭ Iacovŭ se îndeletnicirâ cu economia dobitoacelorŭ, dupe cumŭ a fâcutŭ şi stremoşulŭ lorŭ Avraamŭ şi moşiulŭ lorŭ Isaacŭ.
Î. Pe carĭ din feciorii seĭ iubia Iacovŭ maĭ multŭ?
R. Dintre totzĭ feciorii seĭ, Iacovŭ iubia maĭ muitŭ pe Iosifŭ, pentru câ era istetzŭ şi cu minte.
Î. Ce fâcurâ feciorii luĭ Iacovŭ cu fratele lorŭ Iosifŭ?
R. Iosifŭ visîndŭ ŭâ datŭ nişte vise, şi spuindu-le tatâluĭ seŭ înaintea fratzilorŭ seĭ, aceştia le tîlcuirâ ca cumŭ ellŭ s'arŭ face ŭâ datâ omŭ mare şi ĭ-arŭ stâpîni pe dînşiĭ. Din causa acestorŭ vise eĭ prinserâ ŭâ urâ nestinsâ asupra frateluĭ lorŭ Iosifŭ. Trimitzîndŭ ŭâ datâ Iacovŭ pe Iosifŭ cu bucate la fratziĭ seĭ, unde-şĭ pâştea turmele lorŭ, aceştia cumu lŭ vâzurâ lŭ şi prinserâ şi vrurâ sâ-lŭ omoare. Dearâ Ruvimŭ fratele celŭ maĭ mare-ĭ sfâtui ca sâ-lŭ arunce într'ŭâ groapâ, avîndŭ de gîndŭ ca noaptea sâ-ĭ dea drumulŭ la tatâlŭ seŭ. Într'acea vreme întîmplîndu-se ca sâ treacâ pe acolo câtre Egiptŭ nişte negutzâtorĭ

ismailteni, scoaserâ pe Iosifŭ din groapâ şi-lŭ vîndurâ acestorŭ negutzâtori; şi ca sâ încredintzeze pe tatâlŭ lorŭ Iacovŭ câ pe Iosifŭ l'a mîncatŭ ŭâ fearâ selbaticâ, unserâ haĭna luĭ cu sînge de caprâ şi o trimiserâ la tatâlŭ lorŭ, care fu nenemîngîiatŭ pentru îmtîmplarea fiiuluĭ seŭ Iosifŭ. Negutzâtoriĭ ismailtenĭ duserâ pe Iosifŭ la Egiptŭ, şi-lŭ vîndurâ luĭ Pentefri, care era unulŭ din boeriĭ împâratuluĭ Faraonŭ.

Î. Ce s'a întîmplatŭ luĭ Iosifŭ în Egiptŭ?

R. Fiindŭ-câ Dumnezeŭ era cu Iosifŭ, elŭ a aflatŭ harŭ înaintea luĭ Pentefri, şi acesta avu atîta încredere în Iosifŭ, în cîtu-lŭ puse maĭ mare peste toatâ casa sea. Nevasta luĭ Pentefri îndrâgindu-se în Iosifŭ, pentru câ era curatŭ şi frumosŭ, maĭ de multe orĭ a vrutŭ sâ-lŭ amâgeascâ ca sâ pâcâtueascâ cu dînsa; dearâ Iosifŭ temîndu-se de Dumnezeŭ, n'a vrutŭ nicĭ de cumŭ. Nevasta luĭ Pentefri vâzîndu-se încelatâ în patima sea, prinse pismâ asupra luĭ Iosifŭ, şi-lŭ pîrî la bârbatu-seŭ ca cumŭ elŭ arŭ fi vrutŭ s'o necinsteascâ fâcîndu-ĭ silâ. Peutefri ne maĭ cercetîndŭ causa, crezu pe nevasta sea, şi pe Iosifŭ lŭ bâgâ în temnitzâ; dearâ Dumnezeŭ care nu se depârta de Iosifŭ nu l'a lâsatŭ multâ vreme ca sâ se pedepseascâ aci. Elŭ a aflatŭ milâ şi harŭ şi înaintea temniceruluĭ, şi era tratatŭ de dînsulŭ cu blîndetze.

Î. Cine maĭ era cu Iosifŭ în temnitzâ?

R. În temnitzâ unde era Iosifŭ se afla şi 2 boerĭ de aĭ împâratuluĭ Faraonŭ. Într'uâ dimineatzâ intrîndŭ Iosifŭ la dînşiĭ, ĭ vâzu mîhnitzĭ din causa

unorŭ vise; Iosifŭ le tîlcui visele lorŭ: cumŭ câ unuluĭ se va omorî, earâ celŭ-l-altŭ se va ridica earâ la cinstea sea cea d'întîiŭ, câruia ĭ zise Iosifŭ, ca aflîndu-se întru fericire sâ nu-şĭ uĭte de dînsulŭ. Visele acelea s'aŭ isbînditŭ întocmaĭ dupe tîlculŭ luĭ Iosifŭ; dearâ boerulŭ acela care earâşi şĭ dobîndi cinstea cea d'întîiŭ, şĭ uĭtâ de Iosifŭ, şi elŭ remase totŭ în temnitzâ.

Î. Ce a visatŭ Faraonŭ împâratulŭ Egiptuluĭ, şi cine ĭ-a tîlcuitŭ visele?

R. Faraonŭ împâratulŭ Egipetuluĭ visâ earâşĭ 2 vise, adicâ: a vâzutŭ câ 7 vacĭ slabe aŭ înghitzitŭ 7 vacĭ grase, şi câ 7 spice de grîŭ secĭ aŭ înghitzitŭ 7 spice pline. Neputîndŭ niminĭ din întzeleptziĭ Egipetuluĭ sâ tîlcueascâ aceste vise, boerulŭ alŭ câruia visu lŭ tîlcuise Iosifŭ în temnitzâ şĭ aduse a minte de Iosifŭ, şi spuse împâratuluĭ pentru dînsulŭ. Atuncĭ Iosifŭ fu scosŭ din temnitzâ şi fu adusŭ înaintea luĭ Faraonŭ, care dupe ce-şĭ spuse visele, Iosifŭ le tîlcui: câ cele 7 vacĭ grase şi cele 7 spice pline, însemneazâ 7 anĭ de îmbilşugare de toate roadele pâmîntuluĭ; earâ cele 7 vacĭ slabe şi cele 7 spice secĭ însemneazâ câ, dupe trecerea acelorŭ 7 anĭ de îmbilşugare, vorŭ urma 7 de foamete, în carĭ nu va creşte nimicŭ, şi vorŭ muri totzĭ ceĭ ce n'aŭ fâcutŭ îngrijire.

Î. Cumŭ a resplâtitŭ Faraonŭ luĭ Iosifŭ pentru tîlcuirea vitelorŭ?

R. Faraonŭ bucurîndu-se foarte pentru deslegarea viselorŭ sale, înâltzâ pe Iosifŭ la mârire; lŭ însârcinâ cu facerea de magaziĭ şi cu strîusnra

de bucate într'aceĭ 7 anĭ de îmbilşugare, spre a putea întîmpina aceĭ 7 anĭ de foamete, şi c'unŭ cuvîntu lŭ fâcu alŭ doŭĭlea dupe sine. În astŭ-feliŭ de chipŭ Iosifŭ pentru temerea sa de Dumnezeŭ fu pâzitŭ şi din nenorocire fu înâltzatŭ la mârire în totŭ pâmîntulŭ Egipetuluĭ.

Î. Ce a urmatŭ dupe trecerea celorŭ şeapte anĭ de îmbilşugare?

R. Dupe ce aŭ trecutŭ ceĭ şeâpte anĭ de îmbilşugare, în carĭ se fâcurâ bucate peste totŭ pâmîntulŭ, urmarâ ceĭ şeapte anĭ de foamete, şi nicâerĭ nu se fâcuse îngrijire, de cîtŭ în Egiptŭ subtŭ cîrmuirea luĭ Iosifŭ. Foametea a începutŭ a se întinde pretutindenea, şi ajunse şi pînâ la fiiĭ luĭ Israilŭ unde-şĭ pâştea dobitoacele lorŭ?

Î. Cumŭ aŭ venitŭ fratziĭ luĭ Iosifŭ în Egipetŭ?

R. Neputîndŭ a se maĭ lupta cu lipsa, betrînulŭ Iacovŭ, care încâ trâia, tremise pe fiiĭ seĭ, ca sâ meargâ în Egipetŭ sâ cumpere bucate. Viindŭ fratziĭ luĭ Iosifŭ în Egipetŭ, Iosifŭ cumu ĭ vâzu ĭ şi cunoscu; dearâ eĭ nu-lŭ cunoscurâ, şi nicĭ câ-şĭ putea închipui ca sâ fiâ Iosifŭ în dregâtorie aşĭa de înaltâ; eĭ maĭ câ-şĭ uĭtaserâ de dînsulŭ.

Î. Pedepsitŭ-a Iosifŭ pe fratziĭ ceĭ pentru câ-lŭ aŭ vîndutŭ?

R. Ba nu; ci prefâcîndu-se câ nu-ĭ cunoaşte ĭ întrebâ, cine sîntŭ eĭ şi de unde vinŭ? Dupe ce-ĭ spuserâ, Iosifŭ temîndu-se ca nu cumŭ-va sâ fi fâcutŭ şi cu fratele seŭ Veniaminŭ ceea ce aŭ fâcutŭ cu d'însulŭ, le zise câ sîntŭ spionĭ, şi opri pe unulŭ din eĭ în Egipetŭ, earâ pe ceĭ-l-altzĭ-ĭ

slobozi sâ se întoarcâ cu bucatele la tatâlŭ lorŭ, poruncindu-le câ, deacâ vorŭ sâ sloboazâ pe fratele lorŭ celŭ pussŭ la oprealâ, şi deacâ vorŭ sâ le maĭ dea bucate, cu a doŭa venire negreşitŭ sâ aducâ şi pe fratele lorŭ celŭ maĭ micŭ Veniaminŭ; aceasta o fâcu Iosifŭ pentru câ cu Veniaminŭ era frate dintr'uâ mumâ.

Î. Cumŭ s'a întîlnitŭ Iocifŭ cu fratele seŭ Veniaminŭ?

R. Dupe ce se întoarserâ fratziĭ la Iacovŭ tatâlŭ lorŭ care se amârî destulŭ pentru opreala fiiuluĭ seŭ, şi dupe ce isprâvirâ bucatele, Iacovŭ earâ-ĭ trâmise ca sâ se ducâ în Egipetŭ, dearâ ei-ĭ hotârîrâ câ fârâ Veniaminŭ nu se vorŭ duce. Cu greŭ a pututŭ Iacovŭ sâ lase pe Veniaminŭ sâ se deslipeascâ de bratzele sele; însâ slobozenia fiiuluĭ seŭ de la oprealâ din Egipetŭ şi sila foametiĭ lŭ înduplecâ ca sâ facâ orĭ-ce jertfâ. Vindŭ fratziĭ pentru a doŭa oarâ în Egipetŭ, Iosifŭ cumŭ vâzu pe fratele seŭ Veniaminŭ, nu putu sâ maĭ tziiâ plînsulŭ, ci trecu într'altâ odaĭâ ca sâ-şĭ verse foculŭ, earâ pe fratziĭ seĭ porunci sâ-ĭ trateze cîtŭ se putea maĭ bine.

Î. Cumŭ a necâjitŭ Iosifŭ pe fratziĭ seĭ şi cumŭ s'a descoperitŭ lorŭ?

R. Cîndŭ aŭ fostŭ pentru a doŭa oarâ ca sâ se întoarcâ fratziĭ a casâ, Iosifŭ porunci sâ puiâ bucate în saciĭ lorŭ, earâ în saculŭ luĭ Veniaminŭ pe subtŭ ascunsŭ sâ puiâ unŭ paharŭ de argintŭ alŭ seŭ. Plecîndŭ eĭ pe drumŭ, Iosifŭ trâmise dupe dînşiĭ soldatzĭ ca sâ-ĭ întoarcâ îndârâtŭ zicîndŭ, câ aŭ furatŭ unŭ paharŭ împerâtescŭ pe care l'aŭ şi gâsitŭ în saculŭ luĭ Veniaminŭ.

Fratziĭ se afla acumŭ în cea maĭ mare desnâdâjduire pentru întîmplarea aceasta, şi aştepta cea maĭ straşnicâ pedeapsâ; dearâ Iosifŭ ne maĭ putîndu-se ascunde de câtre dînşiĭ, ĭ chiamâ într'ŭâ odaĭâ deosebitâ; acolo începîndŭ a plînge în cea maĭ mare mirare a lorŭ le spuse: "Eŭ sîntŭ Iosifŭ fratele vostru pe care voĭ l'atzĭ vîndutŭ; nu ve temetzĭ nimicŭ, câcĭ Dumnezeŭ a vrutŭ cu mine aşĭa, ca sâ vâ mîntuescŭ de foamete.„ Fratziĭ luĭ Iosifŭ remaserâ îmmârmuritzĭ şi fârâ cuvîntŭ; dearâ Iosifŭ le zise sâ se ducâ şi sâ aducâ şi pe tatâlŭ lorŭ Iacovŭ în Egipetŭ cu toate ale lorŭ: şi Faraon, împeratulŭ Egipetuluĭ, încredintzîndu-se despre toate acestea, pentru iubirea şi cinstea luĭ Iosifŭ le dede chiarŭ câruțzele sele ca sâ viiâ în Egipetŭ.

Î. Ce s'a întîmplatŭ fiilorŭ luĭ Israilŭ în Egipetŭ?

R. Viindŭ betrînulŭ Iacovŭ, cu feciorii seĭ şi cu toate alle lorŭ în Egipetŭ, Faraonŭ împeratulŭ le dede unŭ locŭ deosebitŭ unde sâ-şĭ pascâ dobitoacele lorŭ. În cîtâ vreme a trâitŭ Iosifŭ şi se cunoscurâ slujbele luĭ, fiiĭ luĭ Israilŭ petrecea cîtŭ se poate maĭ bine; avea toate cele trebuincioase, era scutitzĭ şi apâratzĭ de orĭ-ce nedreptâtzirĭ, şi trâia în pace şi în linişte. Dearâ dupe ce muri Iosifŭ, şi dupe ce se puse altŭ Împeratŭ în Egipetŭ, începu a se schimba fericirea şi traiulŭ lorŭ celŭ bunŭ.

Î. Cumŭ a chinuitŭ Faraonŭ pe fiiĭ luĭ Israilŭ?

R. Fiindŭ câ fiiĭ luĭ Israilŭ se îmmultzia foarte din zi în zi, crezîndŭ împeratulŭ Faraonŭ câ eĭ potŭ sâ facâ resvrâtire şi sâ-lŭ scoatzâ din scaunŭ,

a începutŭ a-ĭ suppune la lucrurĭ grele, la facere de cârâmizĭ, la zidirĭ de cetâtzĭ, şi la alte lucrurĭ, fârâ a le da cele trebuincioase; cu unŭ cuvîntŭ, fiiĭ luĭ Israilŭ ajunserâ într'ŭâ stare de robie; eĭ striga scâpare, dearâ niminĭ nu-ĭ auzia. Fiindŭ câ în locŭ de a se micşĭora numerulŭ lorŭ cu aceste apâsârĭ şi greutâtzĭ, eĭ se înmultzia totŭ maĭ multŭ, împeratulŭ chibzui unŭ altŭ mizĭlocŭ: chiâmâ pe moaşe la sine şi le porunci, ca unde vorŭ moşi, de va fi copilŭ de parte femeiascâ sâ-lŭ omoare. Moaşele temîndu-se de Dumnezeŭ n'ascultarâ de porunca împeratuluĭ; dearâ ellŭ întârîtîndu-se totŭ maĭ multŭ, dede poruncâ ca soldatziĭ sâ caute prin toate casele Evreilorŭ, şi unde vorŭ gâsi pruncŭ de parte bârbâteascâ sâ-lŭ arunce în apa Niluluĭ.

Î. Cumŭ s'a nâscutŭ Moisi?

R. Pe cîndŭ împeratulŭ Faraonŭ dede poruncâ ca totzĭ copiiĭ de partea bârbâteascâ sâ se arunce în apa Niluluĭ, ŭâ muiere israilteanâ nâscu unŭ copilŭ frumosŭ; şi dupe ce-lŭ tzinu ascunsŭ multâ vreme, temîndu-se ca sâ nu se dovedeascâ, ĭ fâcu unŭ sicriaşŭ de papurâ şi-lŭ puse pe marginea Niluluĭ; earâ sorâ-sa privia de departe ca sâ veazâ ce se va întîmpla copiluluĭ. Într'aceasta viindŭ fata împeratuluĭ d'împreunâ cu altele ca sâ se scalde, gâsi copilulŭ, lŭ scoase din apâ, ĭ dede nume de Moisi, ĭ gâsi doĭcâ chiarŭ pe mumâ-sea şi luândŭ-lŭ la curte, lŭ crescu în palatulŭ împeratuluĭ.

Î. Cumŭ s'a fâcutŭ Moisi apârâtoriŭ şi mîntuitoriŭ alŭ natziunii sele?

R. Moisi fâcîndu-se mare şi vâzîndŭ ticâloşia natziunii sele, omorî pe unŭ Egipteanŭ care nâpâstuia pe unŭ Evreŭ. Temîndu-se dupe aceaa ca sâ nu se afle, fugi în Arabia la muntele Sinai; acolo 40 de ani pâscu oile luĭ Iotorŭ pe care şi-lŭ fâcu socru, luândŭ de nevastâ uâ fatâ de alle luĭ; vâzu unŭ rugŭ aprinsŭ de focŭ fâr'a arde, şi luâ poruncâ de la Dumnezeŭ, ca d'împreunâ cu fratele seŭ Aronŭ sâ meargâ în Egipetŭ la împeratulŭ Faraonŭ şi sâ-ĭ zicâ sâ sloboazâ pe Evreĭ, norodulŭ seŭ.

Î. Cumŭ a pedepsitŭ Dumnezeŭ pe Faraonŭ şi totŭ Egiptulŭ?

R. Nevrîndŭ Faraonŭ sâ sloboazâ pe fiiĭ luĭ Israilŭ, Dumnezeŭ prin mîna luĭ Moisi, bâtu Egipetulŭ cu zece rane, carĭ se chiamâ şi cele zece pedepse ale Egipetuluĭ. Aceste rane aŭ fostŭ câ: Moisi a prefâcutŭ toate apele în sânge; a scosŭ broaşte peste totŭ pâmîntulŭ Egipetuluĭ; a fâcutŭ sâ fiâ moarte nâprasnicâ în oamenĭ şi în dobitoace; a fâcutŭ sâ batâ peatra toate sadurile şi semânâturile; aŭ venitŭ locuste de aŭ prâpâditŭ totŭ; s'a fâcutŭ întunericŭ 3 zile, şi alte pedepse. În sfîrşitŭ s'a muiatŭ învîrtoşiarea inimeĭ luĭ Faraonŭ cu pedepsele acestea, şi slobozi pe Evreĭ se easâ din Egipetŭ.

Î. Prin ce minunĭ a scosŭ Moisi pe fiiĭ luĭ Israilŭ din Egipetŭ?

R. Cîndŭ aŭ eşitŭ Evreiĭ din Egipetŭ sub comanda luĭ Moisi, ziŭa le mergea înainte stîlpŭ de norŭ,

eară noaptea stîlpŭ de focŭ. D'abia aŭ apucatŭ Evreiĭ sâ easâ din Egipetŭ, şi luĭ Faraonŭ pâ-rîndu-ĭ reŭ câ le-a datŭ slobozeniâ, trimise numaĭ de cîtŭ soldatzĭ cu putere mare ca sâ-ĭ întoarcâ îndârâtŭ. Cîndŭ ajunserâ Evreiĭ la Marea Roşiâ, eacâ şi soldatziĭ luĭ Faraonŭ la spatele lorŭ. Evreiĭ era desnâdâjduitzĭ, vezîndŭ d'înaintea lorŭ marea şi la spatele pe vrâjmaşĭ. Atuncĭ Moisi lovindŭ marea cu toiagulŭ, se despârtzi apa în doŭe, şi Evreiĭ trecurâ ca pe uscatŭ. Egiptenii vrîndŭ sâ treacâ şi eĭ, ĭ acoperi marea şi se înecarâ totzĭ.

Î. Unde a dusŭ Moisi pe fiiĭ luĭ Israilŭ?

R. Moisi dupe ce a scâpatŭ pe fiiĭ luĭ Israilŭ din robia Egipetuluĭ, vru sâ-ĭ ducâ în Palestina, în pâmîntulŭ luĭ Hanaanŭ, la loculŭ ce-lŭ a fostŭ fâgâduitŭ Dumnezeŭ luĭ Avraamŭ, Isaacŭ şi Iacovŭ; dearâ fiindŭ câ eĭ era reĭ şi neascultâtorĭ cîte ŭâ datâ, Dumnezeŭ fâcu ca sâ se râtâceascâ 40 de anĭ prin pustiele Arabieĭ. Cu toate acestea Dumnezeŭ a fostŭ bunŭ cu dînşiĭ, şi cîndŭ n'avea ce sâ mânînce, ĭ hrânia cu manâ ce câdea din ceriŭ; asemenea şi cîndŭ vrea sâ bea şi n'avea apâ, Moisi lovindŭ ŭâ peatrâ cu toiagulŭ, curse isvorŭ de apâ. Pentru cîrtirea lorŭ însâ împrotiva luĭ Dumnezeŭ şi a luĭ Moisi, Dumnezeŭ ĭ pedepsi cu şerpĭ; asemenea totŭ pentru cîrtire, s'a crepatŭ ŭâ datâ pâmîntulŭ şi a îngitzitŭ de viĭ pe Core, Datanŭ şi Avironŭ, d'împreunâ cu altziĭ carĭ se resvrâtirâ împrotiva luĭ Moisi.

Î. Ce poruncĭ a datŭ Dumnezeŭ fiilorŭ luĭ Israilŭ prin Moisi?

R. În vremea în care fiiĭ luĭ Israilŭ râtâcia prin pustia Arabieĭ, Dumnezeŭ le dede cele 10 poruncĭ în muntele Sinaĭ, între tunete şi fulgere. Aceste poruncĭ era scrise pe doŭe lespezĭ de peatrâ. Moisi suindu-se în munte priimi aceste poruncĭ de la Dumnezeŭ, pe care dupe aceea le fâcu cunoscute de obşte la totzĭ. Aceste 10 poruncĭ sîntŭ cele urmâtoare. 1.) Eŭ sîntŭ Domnulŭ Dumnezeulŭ teŭ, sâ nu aĭbĭ altzí Dumnezeĭ streinĭ înaintea mea; 2.) Sâ nu-tzĭ facĭ tzie chipŭ cioplitŭ, nicĭ toatâ asemânarea a cîte sîntŭ în ceriŭ susŭ, josŭ, în apâ şi sub pâmîntŭ, sâ nu te închinĭ lorŭ nicĭ sâ slujeştĭ lorŭ; 3.) Nu lua numele Domnuluĭ Dumnezeuluĭ teŭ în deşertŭ; 4.) Adu-tzĭ aminte de ziŭa sîmbeteĭ ca sâ o sfintzeştĭ pe dînsa; în şease zile lucreazâ şi sâvîrşeşte toate lucrurile tele, earâ într'a şeaptea zi odihneşte-te, câcĭ este ziŭa Domnuluĭ Dumnezeuluĭ teŭ; 5.) Cinsteşte pre tatâlŭ teŭ şi pe mumâ-ta, ca sâ-tzĭ fiâ tzie bine şi sâ trâeştĭ anĭ multzĭ pre pâmîntŭ; 6.) Sâ nu ucizĭ; 7.) Sâ nu prea-curveştĭ; 8.) Sâ nu furĭ; 9.) Sâ nu mârturiseştĭ mârturiâ mincinoasâ împrotiva aproapeluĭ teŭ; 10.) Sâ nu pofteştĭ muierea aproapeluĭ teŭ, nicĭ casa luĭ, nicĭ tzearina luĭ, nicĭ boulŭ luĭ, şi nicĭ unŭ lucru ce este alŭ aproapeluĭ teŭ.

Î. Afarâ de cele 10 poruncĭ ce întocmirĭ a maĭ fâcutŭ Moisi?

R. Afarâ de cele zece poruncĭ, Dumnezeŭ a maĭ învetzatŭ pe Moisi ca sâ facâ maĭ multe întocmirĭ de lege; elŭ a orînduitŭ pe toatâ semintzia luĭ Levi ca sâ fiâ preotzĭ, earâ pe Aaronŭ lŭ

orîndui Arhiereŭ; asemenea fâcu şi unŭ cortŭ unde se aducea jertfele şi rugâciunile, şi unde era şi tronulŭ saŭ chivotulŭ legiĭ, în care se pâstra tablele celorŭ zece poruncĭ, toiagulŭ luĭ Aaronŭ care din uscatŭ înverzi, înflori şi fâcu nucĭ, şi alte lucrurĭ; în sfîrşitŭ Moisi muri pînâ a nu intra în pâmîntulŭ fâgâduintzeĭ.

Î. Dupe moartea luĭ Moisi cine a povâtzuitŭ pe fiiĭ luĭ Israilŭ?

R. Dupe moartea luĭ Moisi, pe norodulŭ luĭ Israilŭ lŭ povâtzui Isusŭ fiiulŭ luĭ Navi. Acesta duse pe fiiĭ luĭ Israilŭ la pâmîntulŭ fâgâduintzeĭ, din care se zicea câ curge lapte şi miere; trecu pe fiiĭ luĭ Israilŭ apa Iordanuluĭ cu picioarele neudate, şi alte minunĭ maĭ fâcu, pînâ cîndŭ prin râsboaie sîngeroase, coprinse cea maĭ mare parte din Palestina.

Î. Ce fâcu Isusŭ Navi dupe ce coprinse Palestina?

R. O împârtzi în 12 pâptzĭ dupe cele 12 semintziĭ a fiilorŭ luĭ Israilŭ, între carĭ se socotea şi 2 semintziĭ a doŭĭ fiĭ aĭ luĭ Iosifŭ: Manase şi Efraimŭ. Semintzieĭ luĭ Levi nu-ĭ a datŭ locŭ, ci pe Levitzĭ ĭ-a împârtzitŭ prin cetâtzĭ, orînduindu-le alte veniturĭ. Datoria lorŭ era ca sâ învetze pe poporŭ tziindu-lŭ în cunoştintza luĭ Dumnezeŭ cea adevâratâ, şi sâ împlineascâ şi tzeremoniele legiĭ. În astŭ-feliŭ de chipŭ fiiĭ luĭ Israilŭ se statornicirâ într'unŭ locŭ, începurâ a lucra pâmîntulŭ, a hrâni dobitoace şi a petrece ŭâ viatzâ statornicâ, pacĭnicâ şi odihnitâ.

Î. Cumŭ aŭ petrecutŭ fiiĭ luĭ Israilŭ în Palestina?

R. În cîtâ vreme fiiĭ luĭ Israilŭ aŭ remasŭ credin-

cioşĭ luĭ Dumnezeŭ şi aŭ ascultatŭ de poruncile luĭ, era nesupâratzĭ de nimene: dearâ dupe ce aŭ începutŭ a se amesteca cu alte neamurĭ, învetzarâ de la acelea multe lucrurĭ carĭ era oprite de legea lorŭ. Ceea ce ĭ-a vâtâmatŭ pe dînşiĭ maĭ multŭ a fostŭ, câ râtâcindu-se şĭ uĭtarâ de Dumnezeŭ, şi câzurâ la închinarea de idolĭ; Dumnezeŭ încâ-ĭ pârâsi atuncĭ, şi-şĭ trase totŭ ajutoriulŭ de la dînşiĭ. Astŭ-feliŭ fiindŭ Evreiĭ pârâsitzĭ, nâvâlirâ asupra lorŭ alte neamurĭ streine, cari-ĭ necâjirâ maĭ de multe orĭ.

Î. Pârâsit'-a Dumnezeŭ de totŭ pe fiiĭ luĭ Israilŭ?

R. Fiiĭ luĭ Israilŭ cunoscîndu-şĭ greşelele lorŭ, earâ se întoarserâ câtrâ Dumnezeŭ cu lacremĭ de tînguire, ca sâ-ĭ scape de relele ce ĭ-a împresuratŭ. Dumnezeŭ ca unŭ bunŭ le dede în maĭ multe rîndurĭ cîte unŭ judecâtoriŭ saŭ povâtzuitoriŭ, care-ĭ mîntui de vrâjmaşĭ şi-ĭ duse earâ la starea lorŭ de pace de care se bucurâ dintru'ntîiŭ. Astŭ-feliŭ de judecâtorĭ aŭ fostŭ: Devora femeia, Ieftae, Ghedeonŭ şi altziĭ; dearâ celŭ maĭ vestitŭ pentru târia sa a fostŭ Samsonŭ.

Î. Ce isprâvĭ a fâcutŭ Samsonŭ?

R. Acesta în totŭ chipulŭ a nâcâjitŭ pe Filistenĭ, carĭ era unŭ neamŭ ce biruise şi apâsa pe fiiĭ luĭ Israilŭ. Elŭ a datŭ multe probe de târia sa; între altele sîntŭ şi acestea: câ prinzîndŭ 300 de vulpĭ le-a legatŭ de coade cîte doŭe şi între coade puindu-le cîte ŭâ fâcliâ, le-a datŭ drumulŭ în holdele Filistenilorŭ. De altâ datâ fiindŭ legatŭ cu funiĭ noŭe, rupse funiele şi cu ŭâ falcâ de mâgariŭ omorî ŭâ miiâ de Filistenĭ. Într'âŭ

noapte închisŭ fiindŭ de Filistenĭ în cetate ca sâ-lŭ prinzâ, luâ portzile cetâtziĭ pe umere și le dusse în vîrfulŭ unuĭ munte. În sfîrșitŭ, îndrâgindu-se într'ŭâ muiere Dalida, cu toate câ prin târia sa scâpâ de vicleșugurile muieriĭ ce voia sâ afle unde-ĭ stâ târia, și de vrâjmașiĭ ce voia sâ-șĭ puiâ mîĭnele pe dînsulŭ; darâ maĭ pe urmâ râzîndu-i-se pârulŭ din capŭ, Samsonŭ remase slabŭ ca și ceĭ-l-altzĭ oamenĭ; vrâjmașiĭ ĭ scoaserâ ochiĭ și-șĭ bâtu jocŭ de dînsulŭ. Dupe ce-ĭ crescu pârulŭ, earâ cîștigâ Samsonŭ târia cea d'întîiŭ, și cîndŭ vrâjmașiĭ seĭ era la unŭ ospâtzŭ ellŭ surpâ sala cu dînșiĭ și se omorî ŭâ miiâ de oamenĭ; darâ se cotrupi și elŭ singurŭ.

Î. Cumŭ s'a nâscutŭ Samuilŭ?

R. Într'ŭâ vreme, cîndŭ fiiĭ luĭ Israilŭ se judeca saŭ se povâtzuia de preotulŭ Eli, era ŭâ femeia ce se numia Anna, și care era stearpâ și nu fâcea copiĭ. Fiindŭ câ Anna pentru sterpiciunea sea era oropsitâ și n'avea nicĭ ŭâ cinste, se rugâ luĭ Dumnezeŭ cu lacremĭ ferbintzĭ ca sâ-ĭ șteargâ rușinea sea. Dumnezeŭ o ascultâ și Anna nâscu pe Samuilŭ, care fu închinatŭ slujbeĭ luĭ Dumnezeŭ, și care fu Proorocŭ mare, și judecâtoriŭ în Israilŭ.

Î. Cumŭ a dobînditŭ fiiĭ luĭ Israilŭ împeratŭ?

R. Cu toate câ fiiĭ luĭ Israilŭ, de cîte orĭ se întîmpla din pecatele lorŭ sâ cazâ sub apâsare de vrâjmașĭ, întorcîndu-se câtre Dumnezeŭ și dobîndia slobozenia; le veni însâ în gîndŭ ca sâ aĭbâ și eĭ împeratŭ, dupâ cumŭ vâzusserâ la alte natziunĭ, și de aceaa aŭ și rugatŭ pe Samuilŭ

Prooroculŭ ca sâ le aleagâ şi sâ le puiâ împeratŭ. Prooroculŭ Samuilŭ în totŭ chipulŭ s'a silitŭ a le arreta câ sub stâpînire de împeratŭ nu este bine; deară eĭ n'aŭ încetatŭ de la cererea lorŭ, pînâ cîndŭ Samuilŭ le alese şi le unse de împeratŭ pe Saulŭ fiiulŭ luĭ Chisŭ din semintzia luĭ Veniaminŭ.

Î. Cumŭ a împerâtzitŭ Saulŭ?

R. Cunoscîndu-se Saulŭ de împeratŭ de toate semintziile luĭ Israilŭ, în maĭ multe resboaie a concenitŭ pe vrâjmaşiĭ carĭ supâra pe fiiĭ luĭ Israilŭ, şi norodulŭ seŭ a câştigatŭ mârire. Aceasta s'a urmatŭ pînâ atuncĭ, pînâ cîndŭ Saulŭ a ascultatŭ de poruncile luĭ Dumnezeŭ şi nu s'a abâtutŭ din calea învâtzâturilorŭ şi a povetzelorŭ ce-ĭ da Prooroculŭ Samuilŭ. Uâ datâ însâ plecîndŭ Saulŭ la unŭ resboiŭ, Dumnezeŭ prin Prooroculŭ Samuilu-ĭ poruncise ca sâ nu ĭea şi sâ nu lase nimicŭ viŭ la vrâjmaşĭ; elŭ nu numaĭ câ n'a ascultatŭ aceasta, ci dupâ sâvîrşirea resboiuluĭ a fâcutŭ şi jertfâ fâr'a aştepta pe Samuilŭ. Atuncĭ Samuilu-ĭ zise câ Dumnezeŭ o sâ ĭea împerâtzia de la dînsulŭ şi o s'o dea altuia maĭ bunŭ de cîtŭ elŭ.

Î. Pe cine a unsŭ Samuilŭ împeratŭ în loculŭ luĭ Saulŭ?

R. Prooroculŭ Samuilŭ în loculŭ luĭ Saulŭ a unsŭ de împeratŭ alŭ luĭ Israilŭ pe Davidŭ fiiulŭ luĭ Ieseĭ. Fiindŭ câ Saulŭ n'a ascultatŭ de Dumnezeŭ, ajutoriulŭ luĭ s'a depârtatŭ de la dînsulŭ şi pe Saulŭ l'a apucatŭ duhŭ reŭ care-lŭ chinuia amarŭ. Pentru linîştea duhuluĭ seŭ celuĭ turburatŭ,

oamenii sei ĭ aduserâ pe mititelulŭ Davidŭ ca sâ-ĭ cînte cu arpa; fiindŭ câ era învâtzatŭ în meşteşugulŭ acesta. Maĭ pe urmâ Saulŭ slobozi pe Davidŭ.

Î. Cumŭ a ucisŭ Davidŭ pe uriaşulŭ Goliatŭ?

R. Ridicîndu-se Filistenii cu resboiŭ asupra Israiltenilorŭ, eşi din lagârulŭ lorŭ unŭ uriaşŭ numitŭ Goliatŭ; acesta rîdea şi batjocorea pe fiiĭ luĭ Israilŭ, câ n'are nicĭ unulŭ curagiŭ ca sâ se batâ cu elŭ. Israiltenii era îngrozitzĭ cu totulŭ şi Saulŭ neştiindŭ ce sâ facâ, fâgâdui câ va da jumâtate din imperetzia sa şi pe fiiâ-sa de nevastâ aceluia ce va omorî pe uriaşulŭ Goliatŭ. Davidŭ, care în tineretzele sele fusese pâstoriŭ de oĭ, bizuindu-se a se bate cu Goliatŭ, cu praştia lŭ şi omorî şi fiiĭ luĭ Israilŭ biruirâ atuncĭ pe Filistenĭ. Saulŭ în locŭ de a se bucura de biruintza aceasta, şi în locŭ de a resplâti vitejia luĭ Davidŭ cu aceaa ce ĭ fâgâduise, prinse pismâ asupra luĭ, vru sâ-lŭ omoare, şi-lŭ şi goni multŭ timpŭ. În sfîrşitŭ maĭ avîndŭ Saulŭ unŭ resboiŭ cu Filistenii se omorî în bâtâliâ.

Î. Cumŭ a împerâtzitŭ Davidŭ?

R. Dupe moartea luĭ Saulŭ toate semintziile luĭ Israilŭ cunoscurâ de împeratŭ pe Davidŭ. Acesta a fostŭ unŭ omŭ bunŭ, blîndŭ şi plâcutŭ înaintea luĭ Dumnezeŭ. Elŭ bâtu pe vrâjmaşiĭ luĭ Israilŭ; linişti Palestina şi o maĭ mâri, coprinzîndŭ locŭ şi stâpînire de la vrâjmaşĭ. Pînâ în timpulŭ luĭ Davidŭ Evreiĭ n'avea capitalâ, unde împeratulŭ sâ-şĭ aibâ reşedintza. Davidŭ zidi Ierusalimulŭ şi palaturĭ; elŭ vru sâ zideascâ şi bisericâ luĭ Dumnezeŭ: dearâ Dumnezeŭ ĭ zise câ va sâ-ĭ

zideascâ Solomonŭ fiiulŭ seŭ celŭ nâscutŭ din Virsavia; aşia dearâ Davidŭ se multzumi numaĭ sâ facâ pregâtirĭ pentru zidire. Sub nicĭ unŭ împeratŭ Evreiĭ n'aŭ fostŭ atîtŭ de mâritzĭ ca subt Davidŭ. Elŭ a alcâtuitŭ şi psalmĭ, saŭ punea pe altziĭ sâ alcâtueascâ şi-ĭ cînta pentru lauda saŭ multzumirea câtre Dumnezeŭ.

Î. Ce greşelĭ marĭ a fâcutŭ Davidŭ?

R. Pe lîngâ toate faptele sele cele bune, Davidŭ fâcu doŭe greşelĭ marĭ cu carĭ a mîniatŭ pe Dumnezeŭ şi a fostŭ pedepsitŭ grozavŭ. Cea d'întîiŭ greaşealâ a fostŭ câ a luatŭ pe Virsavia ce era nevastâ altuia pe care elŭ l'a omorîtŭ; a doŭa greşealâ este, câ împrotiva vointzeĭ luĭ Dumnezeŭ a numeratŭ pe poporulŭ luĭ Israilŭ.

Î. Ce nenorocirĭ s'aŭ întîmplatŭ luĭ Davidŭ câtre sfîrşitulŭ vietziĭ?

R. Maĭ câtre bâtrînetze Davidŭ a avutŭ a se lupta cu nenorocirĭ din causa fiilorŭ seĭ. Unulŭ d'între eĭ Avesalomŭ a vrutŭ sâ doboare pe tatâlŭ seŭ din scaunŭ şi sâ se facâ elŭ împeratŭ. Spre acestŭ sfîrşitŭ elŭ s'a rîdicatŭ şi cu oaste împrotiva luĭ Davidŭ tatâlŭ seŭ; dearâ în resboiŭ Avesalomŭ biruindu-se fugi, şi fiindŭ câ avea pârŭ mare, se încurcâ pârulŭ în ramurile unuĭ stejarŭ şi remase spînzuratŭ. Atuncĭ Ioavŭ, generalulŭ luĭ Davidŭ, cu ŭâ loviturâ de sulitzâ lŭ omorî. Încâ ŭâ datâ maĭ fu Davidŭ nenorocitŭ de a vedea resvrâtire între fiiĭ seĭ, carĭ se certa pentru coprinderea scaunuluĭ împerâtzieĭ; Davidŭ însâ-ĭ împâcâ pe totzĭ, recomandîndŭ de împeratŭ pe fiiulŭ seŭ Solomonŭ.

Î. Ce a cerutŭ Solomonŭ de la Dumnezeŭ cîndŭ s'a suitŭ pe scaunŭ?

R. Suindu-se pe scaunulŭ împerâtzieĭ Solomonŭ, Dumnezeŭ a fostŭ cu dînsulŭ, și propuindu-ĭ ŭâ datâ ce cere de la dînsulŭ, ca sâ-ĭ dea; întzelepciune orŭ bogâtziâ, Solomonŭ ceru de la Dumnezeŭ întzelepciune, și de aceaa elŭ fu celŭ maĭ întzeleptŭ dintre totzĭ împeratziĭ pâmîntuluĭ, și vestea numeluĭ luĭ se împrâștiâ în toatâ lumea.

Î. Cumŭ a împerâtzitŭ Solomonŭ?

R. În aniĭ ceĭ d'întîiŭ aĭ împerâtzieĭ sele, câlcâ în urmele tatâluĭ seŭ Davidŭ, și stâpîni cu destulâ mârire. Dupe vointza luĭ Dumnezeŭ elŭ se apucâ și zidi biserica din Ierusalimŭ, și alte multe palate. Ca sâ strîngâ maĭ multe bogâtziĭ și sâ fiâ și maĭ puternicŭ, fâcu corâbiĭ și le însotzi cu ale regeluĭ din Tirŭ; aceste corâbiĭ aduserâ luĭ Solomonŭ multŭ aurŭ. Dearâ maĭ câtre bâtrînetze, fiindŭ câ avea multe muĭerĭ între carĭ unele era și închinâtoare de idolĭ, acestea cu mîglisirile lorŭ amâgirâ pe Solomonŭ și-lŭ încelarâ ca sâ facâ jertfelnice pentru idolĭ, și sâ meargâ sâ se închine și elŭ la dînșiĭ. Câtre aceasta curtea aceaa strâlucitâ a luĭ, fiindŭ câ cerea cheltuelĭ marĭ, Solomonŭ a trebuitŭ sâ împileze pe poporŭ cu birurĭ grele. Aceste urmârĭ ale luĭ Solomonŭ mîniarâ pe Dumnezeŭ și Solomonŭ avu a se lupta cu multe resvrâtirĭ pînâ la moarte.

Î. Cine a împerâtzitŭ peste Israiltenĭ dupe Solomonŭ?

R. Murindŭ Solomonŭ, dupe d'însulŭ urmâ Rovoamŭ fiiulŭ seŭ. La acesta venirâ maĭ multe semintziĭ

rugîndu-lŭ ca sâ le maĭ uşureze birurile ce plâtia sub Solomonŭ; Rovoamŭ în locŭ de a le îndulci necazurile cu uşurarea de birurĭ şi cu vorbe bune, supârâ zece semintziĭ de ale luĭ Israilŭ atîtŭ de multŭ, în cîtŭ acestea gâsindu-şĭ câpetenie pe Ierovoamŭ, lŭ fâcurâ împeratŭ şi nu vrurâ sâ maĭ cunoascâ stâpînirea luĭ Rovoamŭ. Luĭ Rovoamŭ cu desbinarea aceaa nu-ĭ a remasŭ de cîtŭ doŭe semintziĭ: a luĭ Iuda şi a luĭ Veniaminŭ. În astŭ-feliŭ de chipŭ dintr'ŭâ împerâtziâ se fâcurâ doŭe.

Î. Cumŭ s'aŭ numitŭ cele doŭe împerâtziĭ ale Evreilorŭ?

R. Împerâtzia în care stâpînia Rovoamŭ s'a numitŭ împerâtzia Iudeiĭ; earâ aceaa în care stâpînia Ierovoamŭ s'a numitŭ împerâtzia luĭ Israilŭ. Ierovoamŭ stâpînia în cetatea Samaria; earâ Rovoamŭ în Ierusalimŭ.

Î. Cumŭ a adusŭ Ierovoamŭ pe supuşiĭ seĭ la închinarea idolilorŭ?

R. Fiindŭ câ Evreiĭ din împerâtzia luĭ Israilŭ venia a dese orĭ la Ierusalimŭ ca sâ se închine, Ierovoamŭ crezu câ cu acestŭ mizĭlocŭ lesne potŭ supuşiĭ seĭ sâ se deslipeascâ de dînsulŭ şi sâ treacâ în partea luĭ Rovoamŭ: de aceaa se apucâ şi aduse pe supuşiĭ seĭ la închinarea idolilorŭ.

Î. Ce s'aŭ întîmplatŭ Evreilorŭ dupe despârtzirea împerâtzieĭ?

R. Despârtzindu-se împerâtzia în doŭe pârtzĭ, Evreiĭ dintr'amîndoŭe împerâtziile se stricarâ foarte multŭ; şi uĭtarâ de Dumnezeŭ, şi din ce în ce totŭ maĭ multŭ se înreutâtzia. Dumnezeŭ le a trâmisŭ

Proorocĭ carĭ sâ-ĭ învetze şi sâ le spuiâ sâ se pocâească, câcĭ într'altŭ chipŭ se vorŭ neferici totzĭ; dearâ eĭ nu ascultarâ pe nimenĭ, ci pe ceĭ maĭ multzĭ din Proorocĭ ĭ şi omorîrâ. Ceĭ maĭ însemnatzĭ din Proorocĭ, afarâ de Ilie Tesviteanulŭ, care s'a râpitŭ la ceriŭ cu câtutzâ şi cu caĭ de focŭ, şi de Eliseĭ, aŭ fostŭ 4 marĭ şi 12 maĭ micĭ: ceĭ 4 marĭ aŭ fostŭ: Isaiia, Eremia, Ezechiilŭ şi Daniilŭ; ceĭ 12 micĭ: Osie, Ioilŭ, Amosŭ, Avdia, Iona, Miheiŭ, Naumŭ, Avvacumŭ, Sofonie, Agheŭ, Zaharia şi Malahia.

Î. Care a fostŭ sfîrşitulŭ împerâtzieĭ luĭ Iuda şi a luĭ Israilŭ?

R. Nepocâindu-se Evreiĭ nicĭ de cumŭ, veni Salmanasarŭ împeratulŭ Asirieĭ cu putere mare, stricâ împerâtzia luĭ Israilŭ, şi pe Evreiĭ din împerâtzia aceaa ĭ duse robĭ în pârtzile Asirieĭ. Împerâtzia Iudeiĭ tzinu maĭ multŭ de cîtŭ a luĭ Israilŭ, şi aceasta s'a întîmplatŭ numaĭ pentru aceaa câcĭ într'însa aŭ stâtutŭ şi cîte unŭ împeratŭ bunŭ, dreptŭ şi temâtoriŭ de Dumnezeŭ. Dearâ maĭ pe urmâ îmmultzindu-se fârâ-de-legile şi în împerâtzia Iudeiĭ, veni Navohodonosorŭ, împeratulŭ Babilonuluĭ, stricâ şi arse Ierusalimulŭ şi biserica, şi pe Evreĭ ĭ duse robĭ în Babilonŭ. Acolo şĭ plînserâ Evreiĭ pâcatele lorŭ 70 de anĭ, pînâ cîndŭ viindŭ Ciru, împeratulŭ Perşilorŭ, şi stricîndŭ împerâtzia Babilonuluĭ, Evreilorŭ le dede slobozenie ca sâ se întoarcâ earâ în Palestina la patria lorŭ, unde se şi întoarserâ, şi earâ-şĭ zidirâ Ierusalimulŭ şi Biserica.

Î. Ce ştimŭ despre Estirŭ?

R. Împeratulŭ Artaxerxŭ stâpînia 127 de tzârĭ; într'ŭâ zi fâcîndŭ measâ mare chiâmâ pe totzĭ principiĭ, boieriĭ şi prieteniĭ seĭ. La masâ fiindŭ împeratulŭ veselŭ, pofti ca sâ viiâ şi împerâteasa Vasti, care nesupuindu-se vointzeĭ împeratuluĭ, se oropsi şi i se luâ toatâ cinstea de împerâteasâ. Atuncĭ împeratulŭ Artaxerxŭ porunci ca toate fetele celle maĭ frumoase ce se afla în coprinsulŭ împerâtzieĭ sele sâ se aducâ la curtea împerâteascâ, ca sâ-şĭ aleagâ dintr'însele pe care ĭ va plâcea maĭ multŭ. Între fetele acelea era şi ŭâ Evreĭcâ numitâ Estirŭ, pe care o crescuse unŭ unchiŭ alŭ seŭ, Mardoheŭ. Estirŭ fiindŭ frumoasâ şi cu frica luĭ Dumnezeŭ, aflâ harŭ înaintea împeratuluĭ Artaxerxŭ, şi fu aleasâ de împerâteasâ fâr'a o şti cine-va câ e Evreĭcâ. Mardoheŭ, fâr'a spune cuĭ-va câ elŭ e unchiŭ împerâteseĭ, petrecea în sârâciâ şi trâia o vieatzâ nebâgatâ în seamâ. Viindŭ elŭ adesea orĭ la curte ca sâ afle de Estirŭ, decoperi unŭ complotŭ ce-lŭ fâcuserâ nişte boerĭ ca sâ omoare pe împeratulŭ Artaxerxŭ. Acestŭ complotŭ spuindu-se de câtre Mardoheŭ împeratuluĭ, boeriĭ aceia se pedepsirâ, fapta luĭ Mardoheŭ se scrise, dearâ nu i se fâcu nicĭ ŭâ resplâtire. Într'acela-şĭ timpŭ împeratulŭ Artaxerxŭ înâltzâ la cea maĭ mare cinste pe unŭ boerŭ alŭ seŭ numitŭ Amanŭ. Acesta fiindŭ unŭ omŭ mîndru, poftia ca orŭ-cine va trece pe lîngâ dînsulŭ, sâ cazâ cu fatza la pâmîntŭ, şi sâ se închine luĭ. Totzĭ o fâcea aceasta, numaĭ Mardoheŭ nu, pentru câ elŭ nu se închina de cîtŭ Dumnezeuluĭ

ceĭluĭ adevâratŭ. Dintr'această causâ Amanŭ prinse pismâ asupra luĭ Mardoheŭ şi asupra totŭ neamuluĭ Evreescŭ, în cîtŭ scoase şi poruncâ de la împeratulŭ Artaxerxŭ, ca într'ŭâ zi sâ se omoare totzĭ Evreiĭ. Mardoheŭ fâcu aceasta cunoscutâ împerâteseĭ Estireĭ, şi amîndouĭ cu lacrime ferbintzĭ se rugarâ luĭ Dumnezeŭ pentru scâparea lorŭ şi a neamuluĭ lorŭ. Estira luâ curagiŭ, şi nechiâmatâ merse ŭâ datâ la împeratulŭ şi-lŭ pofti la prînzulŭ care voia sâ-lŭ dea în ziŭa viitoare. În noaptea aceaa neputîndŭ împeratulŭ Artaxerxŭ sâ doarmâ, porunci sâ-ĭ adducâ cartea zillelorŭ şi sâ-ĭ-o citeascâ. Gâsindŭ acollo fapta luĭ Mardoheŭ neresplâtitâ, cumŭ se fâcu ziŭa, înâltzâ pe Mardoheŭ în cinste mare, şi porunci chiarŭ luĭ Amanŭ ca pe Mardoheŭ sâ-lŭ poarte pe ulitzâ pe callulŭ împepatuluĭ. Mergîndŭ împeratulŭ la prînzulŭ Estireĭ, ea ĭ spuse câ este Evreĭca, şi se rugâ ca sâ strice porunca ce a datŭ pentru perzarea Evreilorŭ. Împeratulŭ Artaxerxŭ nu numaĭ câ ascultâ pe Estira şi împlini rugâciunea eĭ, ci şi pe Amanŭ, pricinuitoriulŭ reuluĭ, porunci sâ-lŭ spînzure de lemnulŭ ce ellŭ l'a fostŭ gâtitŭ pentru Mardoheŭ.

Î. Cinc a fostŭ Iovŭ şi cari-ĭ sîntŭ întîmplârile selle?

R. Era unŭ omŭ în pâmîntulŭ Utzŭ, care se chiâma Iovŭ. Acesta era simplu, dreptŭ şi tcmâtoriŭ de Dumnezeŭ. Ellŭ avea 7 feciorĭ, 3 fete şi era bogatŭ foartc, în cîtŭ se credea de omulŭ cellŭ maĭ fericitŭ în lume. Într'ŭâ zi viindŭ îngeriĭ înaintea luĭ Dumnezeŭ, se zâri şi Satana între dînşiĭ, Dumnezeu lŭ întrebâ de a vâzutŭ pe pâ-

mîntŭ vre unŭ omŭ asemenea dreptuluĭ Iovŭ; Satana respunse, câ Iovŭ poate fi dreptŭ, câcĭ Dumnezeŭ ĭ-a datŭ atîta bogâtziâ. Dumnezeŭ zise câtre Satana: "eacâ-tzĭ daŭ totŭ ce are Iovŭ, numaĭ de ellŭ sâ nu te atingĭ." Nu multŭ dupe aceaa priimi Iovŭ 4 vestĭ: triste, câ hotziĭ din Arabia ĭ-aŭ luatŭ boiĭ, vacele şi mâgariĭ; câ a câzutŭ focŭ din ceriŭ şi a arsŭ oile selle; câ haldeiĭ ĭ-aŭ luatŭ toate câmilele, şi câ s'a surpatŭ casa şi ĭ-a omorîtŭ totzĭ copiiĭ şi fetele. Iovŭ la auzirile acestea şĭ rupse haĭnele, şĭ smulse pârulŭ şi câzn cu fatza la pâmîntŭ; în sfîrşitŭ zisse: "Domnulŭ a datŭ, Domnulŭ a luatŭ; fiâ numele Domnuluĭ bine-cuvîntatŭ". Satana nu se multzumi cu atîta, ci ceru de la Dumnezeŭ voiâ ca sâ loveascâ pe Iovŭ cu leprâ. Iovŭ râbdâ toate nenorocirile acestea cu ınimâ tare; şedea pc unŭ gunoiŭ şi cu unŭ hîrbu şĭ curâtzia puroaĭele dupe ranele selle. Ellŭ avu dispute multe cu nevasta sea şi cu 3 prietenĭ aĭ seĭ; dearâ vorbâ rea din gnra sea n'a eşitŭ, de cîtŭ ŭâ datâ şĭ-a blestematŭ ziŭa naşteriĭ selle. Pocâindu-se dupe aceaa pentru vorba aceasta, şĭ Dumnezeŭ vâzîndu-ĭ râbdarea, ĭ dede îndoŭitŭ toute cele ce perduse maĭ nainte.

Î. Cîndŭ Evreiĭ se afla robĭ în Babilonŭ, ce minune s'a fâcutŭ cu ceĭ treĭ coconĭ?

R. Cîndŭ era Evreiĭ robĭ în Babilonŭ, Navohodonosorŭ, împeratulŭ Babilonnluĭ, fâcu unŭ idolŭ mare şi dede poruncâ ca, cîndŭ vorŭ resuna trîmbitzele, totzĭ sâ cazâ în genuchĭ, şi sâ se închine idoluluĭ aceluia. Treĭ Evreĭ de familiâ buoâ:

Serdah, Misah și Abdenago nu vrură sâ se închine, și fiindŭ aduși înaintea luĭ Navohodonosorŭ, acesta pnrunci numaĭ de cîtŭ ca sâ-ĭ bage într'unŭ cuptoriŭ de focŭ ce-lŭ arsese de 7 orĭ. Para focului nu numaĭ câ nu vatâmâ nimicŭ nicĭ mâcarŭ haĭnele acelorŭ treĭ coconĭ; ci eĭ în mizĭloculŭ foculuĭ cînta și lâuda pe Dumnezeulŭ ceriului și alŭ pâmîntuluĭ. Scotzîndu-ĭ din cuptoriŭ nevâtâmatzĭ nimicŭ, porunci Navohodonosrŭ ca sâ nu îndrâsneascâ niminĭ a vâtâma pe Dumnezeulŭ acelorŭ treĭ coconĭ.

Î. Ce s'a întîmplatŭ luĭ Daniilŭ Proroculŭ cîndŭ era în Babilonŭ?

R. Dupe ce se coprinse Babilonutu de Persĭ, în timpulŭ luĭ Ciru împeratulŭ Persilorŭ, Proroculŭ Daniilŭ se afla în cinste mare. Atuncĭ Daniilŭ fâcu pe Ciru sâ întzeleagâ, câ jertfele ce le aducŭ Babilonenii la idolulŭ Baalŭ, nu le mânîncâ idolulŭ, ci popiĭ luĭ vinŭ noaptea pe sub ascunsŭ și ieaŭ totŭ; assemenea totŭ accstŭ Daniilŭ omorî pe bâlaurulŭ la care se închina Babilonenii, aruncîndu-ĭ ŭâ hranâ fâcutâ de reșinâ, cu unsoare și perĭ. Necâjindu-se Babilonenii pe Daniilŭ l'aruncâ într'ŭâ groapâ cu 7 leĭ, de unde eși nevâtâmatŭ dupc 7 zile. Daniilŭ a maĭ fostŭ aruucatŭ încâ ŭâ datâ în groapa cu leiĭ în zilele luĭ Darie, împeratulŭ Persilorŭ; dcarâ și atuncĭ, cu ajutoriulŭ Dumnezeuluĭ celuĭ adevâratŭ, a scâpatŭ nevetâmatŭ.

Î. Ce cetate era Ninive, și pentru ce Proroculŭ Iona a fostŭ trimisŭ de Dumnezeŭ la Ninivitenĭ?

R. Ninive era ŭâ cetate lungâ de treĭ zille. Dearâ

oamenii ce locuia într'însa era atîtŭ de reĭ, în cîtŭ Dumnezeŭ trâmise la dînşiĭ pe Iona Prorocul̆ŭ sâ le spuiâ, câ de nu se vorŭ pocâi totzĭ vorŭ peri. Iona, în locŭ de a asculta pe Dumnezeŭ, se puse într'ŭâ corabiâ şi fugi pe mare. Dumnezeŭ slobozi unŭ vîntŭ aşĭa de grozavŭ, în cîtŭ fâcîndu-se furtunâ, corabia era în pericolŭ de a se îneca. Ceĭ carĭ era în corabie aruncarâ orŭ ce greutate în mare: dearâ cu aceasta nu puturâ împâca furtuna mâriĭ; în sfîrşitŭ aruncarâ sortzĭ ca sâ veazâ dintr'a cuĭ pricinâ s'a fâcutŭ furtuna. Câzîndŭ sortzulŭ pe Iona, lŭ aruncarâ în mare; Dumnezeâ însâ porunci unuĭ chitŭ ca sâ-lŭ înghitzâ. Treĭ zile şezîndŭ Iona în pîntecele peşteluĭ striga ajutoriŭ de la Dumnezeŭ. Poruncindŭ Dumnezeŭ chituluĭ ca sâ arunce la malŭ pe Iona nevâtâmatŭ, earâ zise luĭ Iona sâ se ducâ sâ propovedueascâ pocâintzâ la Ninevitenĭ, Iona ascultîndŭ, intra în Ninive strigîndŭ pe ulitzele cetâtziĭ, câ de nu se vorŭ pocâi, peste 40 de zile Dumnezeŭ o sâ prâpâdeaşcâ cetatea. Auzindŭ aceasta, postirâ şi eĭ şi dobitoacele lorŭ, şi se pocâirâ de pecatele lorŭ. Atuncĭ luĭ Dumnezeŭ i se fâcu milâ şi nu vru sâ maĭ prâpâdeascâ cetatea. Iona necâjindu-se câcĭ nu i s'a împlinitŭ prorocia, şĭ ceru moarte şi eşi afarâ din cetate ca sâ veazâ ce o sâ se întîmple cu cetatea. Dumnezeŭ porunci uneĭ tîvge sâ creascâ şi sâ umbreascâ pe Iona; dupe aceaa poruncindŭ uuuĭ verme sâ roazâ tigva ca sâ cazâ, Iona se supârâ foarte multŭ. Atuucĭ Dumnezeŭ zise luĭ Iona: " tzie-tzĭ pâru reŭ pentru ŭâ tigvâ;

deară mie cumŭ să nu-mĭ pară reŭ pentru ŭă cetate în care sîntŭ atîtea miĭ de suflete. „

Î. Cine a fostŭ Iudita, şi ce isprăvĭ a făcutŭ?

R. Navohodonosorŭ, împeratulŭ Babilonuluĭ, a trămisŭ pe generalulŭ seŭ Olofernŭ cu oştirĭ, ca orŭ unde va merge să coprinză tzerĭ şi cetătzĭ. Ajungîndŭ Olofernŭ şi la cetatea Betulia, în care locuia Evreĭ, aceştia încredintzîndu-se în ajutoriulŭ luĭ Dumuezeŭ, nu vrură să închine cetatea. Olofernŭ, plinŭ de mîniă, încungiură eetatea, şi luîndu-ĭ apa, socotia cu foamea şi cu setea să o strîmtoreze ca să se predea. Ceĭ din cetate ne maĭ putîndŭ să suffere setea, hotărîră ca, deacă pînă în cincĭ zile Dumnezeŭ nu va face vre ŭă minune ca să-ĭ scape, să predea cetatea. În întru în cetate era şi ŭă veduvă frumoasă, numită Iudita. Aceasta eşi afară din cetate, se duse la Olofernŭ, prefăcîndu-se ca cumŭ arŭ voi să vînză cetatea. Luĭ Olofernŭ părîndu-ĭ bine, porunci să trateze frumosŭ pe Iudita. Într'ŭă seară făcîndŭ Olofernŭ ospătzŭ mare, chiămă la masă şi pe Iudita, şi aprinzîndu-se de dragosteŭ eĭ, bău maĭ multŭ; dupe aceaa ducîndu-se în cortulŭ seŭ ca să se culce, se duse maĭ pe urmă la dînsulŭ şi Iudita. Olofernŭ fiindŭ adormitŭ şi beatŭ, Iudita se rugă luĭ Dumnezeŭ, şi ne fiindŭ nimene în cortŭ, luă sabia şi tăindŭ capulŭ luĭ Olofernŭ, lŭ dede slujniceĭ sele să-lŭ ascunză, şi noaptea eşi din lagărŭ şi se duse în cetatea Betulia. Acolo arătîndŭ capulŭ luĭ Olofernŭ la bătrînii cetătziĭ, totzĭ se împlură de bucuriă, şi cu micŭ cu mare eşiră afară din cetate

asupra vrâjmaşilorŭ, carĭ gâsindŭ pe Olofernŭ mortŭ, se speriarâ şi fugĭrâ totzĭ. Astŭ-feliŭ Dumnezeŭ prin mîna Iuditeĭ scâpâ cetatea Betulia.

Î. Cine a fostŭ Tobie, şi carĭ sîntŭ întîmplârile selle?

R. Între Israiltenii ce era robĭ în cetateâ Ninivei era şi unulŭ Tobie, din semintzia luĭ Neftalimŭ, omŭ bunŭ, dreptŭ şi temâtoriŭ de Dumnezeŭ. Ellŭ avea numaĭ unŭ fiiŭ numitŭ earâ Tobie, pe care lŭ crescuse în frica luĭ Dumnezeŭ. Betrînulŭ Tobie, în toate zilele lucra cîte ŭâ faptâ bunâ, îngropîndŭ maĭ cu seamâ pe ceĭ de unŭ neamŭ cu siue pe cîtzi-ĭ gâsia mortzĭ pe drumŭ. Ŭâ datâ viindŭ Tobie a casâ ostenitŭ, şi culcîndu-se afarâ, ĭ câzu în ochĭ gâinatzĭ de pasere şi orbi. Din causa aceasta ajunse Tobie la mare sârâcie şi necazurĭ. În timpulŭ luĭ Tobie, în Media era unŭ altŭ Israilteanŭ, cu numele Raguelŭ. Acesta avea numaĭ ŭâ fatâ numitâ Sara, care avu 7 bârbatzĭ unulŭ dupe altulŭ; dearâ în noaptea nuntziĭ venia Asmodeŭ, unŭ duhŭ reŭ şi-ĭ omora pe fiâcare. Dumnezeŭ cunoschîndŭ inima cea curatâ şi a luĭ Tobie şi a Sareĭ, trâmise pe îngerulŭ Rafailŭ ca sâ-ĭ isbâvească pe amîndouĭ. Tobie a fostŭ datŭ împrumutŭ unuĭ Israilteanŭ din Media nişte banĭ; trâmitzîndŭ acumŭ acollo pe fiulŭ seŭ Tobie ca sâ-ĭ cearâ, îngerulŭ Rafailŭ, sub figurâ de omŭ, întovârâşi pe tinerulŭ Tobie. Mergîndŭ pe drumŭ în rîulŭ Tigru tînerulŭ Tobie prinse unŭ peşte, şi îngerulŭ Rafailu ĭ zise sâ opreascâ inima, ficatulŭ şi ferea, fiindŭ câ acestea sîntŭ bune de a goni cu ele duhurile cele rele, şi de a tâmâduĭ albeatza din ochĭ. Ajungîndŭ în cetatca

unde era datorniculŭ ši Raguelŭ cu fiiâ-sa Sara, îngerulŭ Rafailŭ fâcu ca tinerulŭ Tobie cu fumulŭ din bucâtzile acelea ale peştelui sâ goneascâ pe Asmodeŭ de la Sara şi sâ o iea de nevastâ; şi luîndŭ şi banii de la datornicŭ se întoarserâ a casâ la betrînulŭ Tobie, pe care totŭ cu lucrurĭ de alle peştelui lŭ vindecâ de orbie. Dupe ce isprâvi aceste slujbe, Îngerulŭ Rafailŭ se înâltzâ earâşĭ în ceriurĭ.

Î. Cine a fostŭ Susana, şi cumŭ s'a doveditŭ nevinovâtzia eĭ?

R. Pe timpulŭ cîndŭ era Evreĭ robĭ în Babilonŭ, era acolo unŭ omŭ cu numele Ioachimŭ. Nevésta acestuia se numia Susana, şi era frumoasâ şi cu frica luĭ Dumnezeŭ. În casa luĭ Ioachimŭ venia de multe orĭ douĭ judecâtorĭ, carĭ aprinzîndu-se de dragostea Susaniĭ, ŭâ datâ cîndŭ ea era singurâ în scâldâtoare în grâdinâ, vrurâ sâ o necinstească. Susana strigîndŭ, alergarâ slugile şi slujnicele; dearâ aceĭ doŭĭ judecâtorĭ, mârturisindŭ câ ârŭ fi gâsitŭ la Susana pe unŭ tînerŭ ce a fugitŭ, judecarâ şi osîndirâ pe Susana ca dupe legea luĭ Moisi, sâ se omoare cu petre. Fiindŭ ca Susana era nevinovatâ, şi în fundulŭ inimeĭ sele chiâma ajutoriulŭ luĭ Dumnezeŭ, cîndŭ eşia gloatâ afarâ din cetate ca sâ o ucigâ cu petre, Dumnezeŭ deşteptâ duhulŭ unuĭ pruncŭ numitŭ Daniilŭ, care deosebindŭ pe aceĭ judecâtorĭ, uaulŭ de câtre altulŭ şi întrebîndŭ pe fiâ-care sub ce copaciŭ a prinsŭ pe Susana pecâtuindŭ, fiindŭ câ nu se potrivia respunsulŭ unuia cu alŭ altuia, totzĭ atuncĭ aŭ vâzutŭ câ judecâtoriĭ aceia sîntŭ

mincinoşĭ, şi câ Susana este nevinovatâ. În astŭfeliŭ de chipŭ Susana se mîntui, earâ aceĭ judecâtorĭ furâ ucişĭ cu petre.

Î. Dupe Persĭ şi dupe Alexandru Macedonŭ, sub a cuĭ stâminire aŭ câzutŭ Evreiĭ?

R. Dupe ce Alexandru Macedonŭ stricâ împerâtzia Persilorŭ, şi dupe ce împerâtzia sea cea mare se împârtzi dupe moartea sea între generaliĭ seĭ, Ierusalimulŭ cu Palestina câzu sub stâpînirea Ptolomeilorŭ din Egipetŭ; dearâ maĭ pe urmâ trecîndŭ sub stâpînirea Sirieĭ, Evreiĭ avurâ a suferi multe nefericirĭ, maĭ cu seamâ de la Antiohŭ Epifanŭ, regele Sirieĭ. Acesta vru sâ facâ pe Evreĭ sâ se lepede de legea lorŭ, sâ mânînce carne de porcŭ şi sâ se închine la idoliĭ. Nevrîndŭ Evreiĭ sâ facâ aceasta, Antiohŭ prin silnicie vru sâ-ĭ aducâ la ascultare, bâtîndu-ĭ, muncindu-ĭ şi omorîndu-ĭ. Atuncĭ unŭ preotŭ, a nume Matatia, cu treĭ fiĭ aĭ seĭ: Iuda ce s'a zisŭ şi Macabeŭ, Simeonŭ şi Ioanŭ, nâdâjduindŭ în Dumnezeŭ, se ridicâ cu armc împrotiva Sirieĭ ca sâ-şĭ apere credintza legiĭ. Resboiulŭ Macabeilorŭ cu Siria a tzinutŭ multŭ timpŭ pînâ cîndŭ Dumnezeŭ, prin multe minunĭ ajutâ Evreilorŭ şi-şĭ dobîndirâ slobozenia lorŭ; dearâ maĭ pe urmâ earâ o perdurâ, câzîndŭ sub stâpînirea Romanilorŭ.

PARTEA II.

Testamentulŭ noŭ.

Î. Cumŭ s'a întîmplatŭ naşterea luĭ Ioan botezâtoriulŭ?
R. Înainte de a se naşte Isusŭ Hristosŭ mîntuitorulŭ lumiĭ, era unŭ preotŭ betrînŭ a nume Zaharia; pe neveasta sea o chiâma Elisabeta. Amîndoŭĭ oameniĭ aceştia era cucernicĭ şi cu frica luĭ Dumnezeŭ, neabâtîndu-se din porunca luĭ. Întristarea lorŭ cea maĭ mare era câ n'avea copiĭ, şi nicĭ nu putea sâ nâdâjdueascâ, fiindŭ câ amîndoŭĭ era betrînĭ. Într'ŭâ zi aflîndu-se Zaharia în bisericâ jertfindŭ, i se aretâ Arhangelulŭ Gavriilŭ zicîndu-ĭ; «Nu te teme Zahario, câ rugâciuuea ta s'a auzitŭ, şi muĭerea ta Elisabeta va naşte fiiŭ şi veĭ chiâma numele luĭ Ioanŭ.» Zaharia zise «În ce voiŭ cunoaşte aceasta, câcĭ eŭ sîntŭ betrînŭ?» Arhangelulu ĭ respunse: «Tu veĭ fi mutŭ şi nu veĭ vorbi pînâ nu se vorŭ împlini toate acestea.» Dintr'acellŭ ceasŭ Zaharia amutzi; earâ Elisabeta remase grea. Apropiindu-se zilele naşteriĭ, Elisabeta nâscu fiiŭ, şi a opta zi cîndŭ a fostŭ sâ se taiâ împregiurŭ, vrîndŭ uniĭ altziĭ sâ puiâ numele pruncului dupe numele familieĭ, Zaharia prin semn ceru panâchidâ ca sâ scriâ numele

Ioanŭ, dupe cumŭ ĭ zisese Arhangelulŭ. Cîndŭ scrisese elŭ, earâ-ĭ veni limba, şi se mirarâ totzĭ zicîndŭ câ: «Omŭ mare va fi pruncululŭ acesta.»

Î. Câtre cine a fostŭ trimisŭ Arhangelulŭ Gavriilŭ?

R. În luna a şeasea, de cîndŭ era grea Elisabeta, s'a trimisŭ Arhangelulŭ Gavriilŭ la sânta fecioarâ Maria ce locuia în pâmîntulŭ Galiileiĭ, în cetatea Nazaretŭ. Cumŭ intrâ Arhangelulŭ la dînsa, o bine-cuvîntâ cu cuvintele acestea: «Bucurâ-te ceaa ce eştĭ plinâ de darurĭ, Domnulŭ e cu tine; bine-cuvîntatâ eştĭ tu între muerĭ.» Înspâĭmîntîndu-se sânta fecĭoarâ de vorbele acestea, Arhangelulŭ adâogâ. «Nu te teme Mario, câ duhulŭ sântŭ se va pogorî preste tine, şi tu veĭ naşte fiiŭ care se va chiâma Isusŭ fiiulŭ luĭ Dumnezeŭ mîntuitoriulŭ lumiĭ.» Stîndŭ încâ la îndoŭialâ sânta fecĭoarâ, Arhangelulŭ o încredintzâ despre toate cele ce zisese elŭ, arâtîndu-ĭ şi esemplulŭ Elisabetiĭ, cu care se rudia sînta fecĭoarâ, şi maĭ adâogîndŭ şi acestea câ: «La Dumnezeŭ nimicŭ nu este cu neputintzâ.» Atuncĭ şi sânta fecĭoarâ Maria zise: «Eŭ sîntŭ roaba Domnuluĭ, fiâ mie dupe cuvîntulŭ teŭ.»

Î. Cîndŭ şi cumŭ s'a nâscutŭ Isusŭ Cristosŭ?

R. În timpulŭ pe cîndŭ era sânta fecĭoarâ grea din duhulŭ sântŭ, a eşitŭ ŭâ poruncâ de la Cesarŭ Augustŭ, împeratulŭ Romanilorŭ, ca sâ se scriâ toate familiele din împerâtzia Romeĭ. Decĭ şi sânta fecĭoarâ, d'împreunâ cu logodniculŭ seŭ Iosifŭ aŭ plecatŭ ca sâ se ducâ sâ se scriâ. Ajungîndŭ eĭ la Vitleemŭ, a sositŭ ceasulŭ ca sâ nascâ sânta fecĭoarâ, şi fiindŭ câ în orâşulŭ Vitleemŭ

toate casele epa coprinse de multzimea oamenilorŭ ce veniserâ sâ se scriâ, a trebuitŭ sâ mĭiâ într'ŭâ coşare de dobitoace, şi acolo nâscu sânta fecĭoarâ Maria pe Isusŭ Cristosŭ, mîntuitoriulŭ lumiĭ. Atuncĭ îngerulŭ Domnuluĭ plinŭ de luminâ fâcu de ştire pâstorilorŭ, ce-şĭ pâşteâ turmele împreguriulŭ Vitleemuluĭ, câ s'a nâscutŭ Mesia adecâ Isusŭ Cristosŭ, şi eĭ viindŭ gâsirâ pruncŭlŭ culcatŭ în esle, şi se închinarâ luĭ.— Împlinindu-se 8 zile ca sâ se taiâ pruncŭlŭ împregiurŭ, i şe dede nume de Isusŭ.— Maĭ tîrziŭ cîndŭ se duse sânta fecĭoarâ la bisericâ spre curâtzire, sântulŭ Semeonŭ, ce se afla acolo luâ pe Isusŭ în bratze şi proroci multe pentru dînsulŭ?

Î. Cîndŭ s'â nâscutŭ Isusŭ Cristosŭ, ce s'a arâtatŭ la resâritŭ?

R. Cîndŭ s'a nâscutŭ Isusŭ Cristosŭ, la resâritŭ s'a arretatŭ ŭâ stea, şi treĭ Magĭ saŭ filosofĭ luîndu-se dupe dînsa, câcĭ ştia din prorocie câ cu arâtarea steleĭ este sâ se nascâ Cristosŭ, venirâ pânâ la Ierusalemŭ unde li se ascunse steaŭa. Întrebîndŭ eĭ unde s'a nescutŭ unŭ împeratŭ mare, Irodŭ, care era rege alŭ Iudeiĭ, s'a spâĭmîntatŭ foarte; şi cercetîndŭ elŭ despre naşterea luĭ Mesia, şi aflîndŭ câ la Vitleemŭ este sâ se nascâ, zise Magilorŭ sâ meargâ sâ-lŭ veazâ, şi întorcîndu-se sâ-ĭ dea de ştire şi luĭ ca sâ meargâ şi elŭ sâ se închine. Eşindŭ Magiĭ din Ierusalimŭ earâ li se aretâ steaŭa mergîndŭ în aintea lorŭ pînâ cîndŭ stâtu d'asupra caseĭ unde era Isusŭ Cristosŭ. Intrîndŭ Magiĭ în întru, gâsirâ pe Isusŭ

Cristosŭ, i se închinarâ şi ĭ aduserâ şi darurĭ: aurŭ, smirnâ şi tâmîie.

Î. Unde a fugitŭ Iosifŭ şi Maria cu Isusŭ de frica luĭ Irodŭ?

R. Dupe ce Magiĭ şĭ isprâvirâ închinarea lorŭ, luarâ de ştire prin visŭ de la îngerŭ, ca sâ nu se întoarcâ sâ spuiâ luĭ Irodŭ despre Isusŭ, ci pe altâ calle sâ se ducâ la tzeara lorŭ. Plecîndŭ Magiĭ, îngerulŭ Domnuluĭ veni, şi în visŭ spuse luĭ Iosifŭ, sâ se scoale sâ iea pruncalŭ şi pe muma luĭ şi sâ fugâ în Egipetŭ, câcĭ Irodŭ va sâ caute pe Isusŭ sâ-lŭ omoare. Iosifŭ ascultâ, şi fâcu dupe cumu ĭ spuse îngerulŭ. Earâ Irodŭ vâzîndŭ câ l'aŭ înşelatŭ Magiĭ, se mîniâ foarte, şi porunci ca sâ se omoare totzĭ copiiĭ ceĭ micĭ din Vitleemŭ şi d'împregiurulŭ luĭ de doŭĭ anĭ şi maĭ micĭ, socotindŭ câ va nemeri şi pe Isusŭ. În anulŭ urmâtoriŭ însâ muri şi acelŭ Irodŭ, regele Iudeiĭ, şi Iosifŭ în visŭ earâ luâ poruncâ de la îngerŭ, ca sâ se întoarcâ a casâ, fiindŭ câ a muritŭ celŭ ce câuta pe Isusŭ sâ-lŭ omoare. Întorcîndu-se Iosifŭ şi cu Maria în Nazaretulŭ Galileiĭ, Isusŭ se crescu acolo, stîndŭ sub ascultarea pârintzilorŭ seĭ.

Î. Ce fâcu Isusŭ cîndŭ era de doŭĭ-spre-zece anĭ?

R. Iosifŭ şi cu Maria avea obiceiŭ în totzĭ aniĭ sâ meargâ la Ierusalimŭ sâ prâsnuească serbâtorile Paştilorŭ. Cîndŭ se fâcu Isusŭ de doŭĭ-sprezece anĭ, merse şi elŭ cu pârintziĭ seĭ la Ierusalimŭ. Isprâvindu-se serbâtorile, Iosifŭ şi cu Maria se întoarserâ câtre casâ, şi fâr'a maĭ vedea de pruncalŭ Isusŭ, credea câ elŭ vine cu rudele

şi prietenii lorŭ. Seara cîndŭ l'aŭ câutatŭ şi nu l'aŭ aflatŭ, întristarea lorŭ era fârâ marginĭ. A doŭa zi întorcîndu-ce înderâtŭ la Ierusalemŭ ca sâ-lŭ caute, peste treĭ zile l'afflarâ în bisericâ şezîndŭ între învetzâtoriĭ legiĭ, pe cari-ĭ asculta, le respundea şi-ĭ întreba cu atîta duhŭ şi isteciune, în cîtŭ totzĭ se mira de întzelepcinuea luĭ. Vâzîndu-lŭ pârintziĭ astŭ-feliŭ, se mirarâ foarte multŭ, şi Maria muma luĭ zise: «Fiiule, pentru ce ne-aĭ fâcutŭ aceasta? eŭ şi tatâ-teŭ te amŭ câutatŭ cu destulâ întristare.» Atuncĭ Isusŭ le respunse: «Ce e câcĭ m'atzĭ câutatŭ? aŭ nu ştitzĭ câ eŭ trebue sâ împlinescŭ voia tatâluĭ meŭ celuĭ ce m'a trimissŭ?» Întorcîndu-se Isusŭ cu pârintziĭ seĭ în Nazaretŭ, remase supusŭ lorŭ; mumâ-sea tzinea în inima sea toate cuvintele ce auzise de la dînsulŭ; earâ Isusŭ creştea întru întzelepciune, vîrstâ şi darulŭ luĭ Dumnezeŭ.

Î. Cumŭ s'a botezatŭ Isusŭ de la Ioanŭ Botezâtoriulŭ?

R. Începîndŭ Ioanŭ Botezâtoriulŭ a propovedui prin pustie, şi a învetza pe oamenĭ calea adevâruluĭ, striga; «Pocâitzi-vâ câ s'a apropiatŭ împerâtzia ceriurilorŭ;» şi orĭ-cine mergea de-lŭ asculta, credea şi se boteza dela dînsulŭ în apa Iordanuluĭ. Într'aceaa veni şi Isusŭ ca sâ se boteze de la Ioanŭ: dearâ Ioanŭ ĭ zise, câ elŭ nu este vrednicŭ sâ boteze pe Isusŭ, ci Isusŭ sâ-lŭ boteze pe dînsulŭ. Atuncĭ Isusŭ ĭ zise: câ aşĭa se cade sâ se boteze elŭ dela dînsulŭ. Intrîndŭ Isusŭ în apa Iordanuluĭ se botezâ dela Ioanŭ şi dupe ce eşi din apâ, s'a vezutŭ ceriulŭ deschizîndu-se şi duhulŭ sântŭ pogorîndu-se preste Isusŭ

în chipŭ de porumbŭ, şi unŭ glasŭ din ceriŭ zicîndŭ: «Acesta este fiiulŭ meŭ celŭ iubitŭ, întru care bine amŭ voitŭ.» Printr'aceasta se încredintzâ Ioanŭ din destulŭ câ Isusŭ este mîntuitoriulŭ lumiĭ, şi a doŭa zi viindŭ Isusŭ la dînsulŭ, Ioanŭ aretâ pe Isusŭ la totŭ norodulŭ ce era cu dînsulŭ zicîndŭ: «Eaccâ mellulŭ luĭ Dumnezeŭ, care şterge pâcatele lumiĭ.» Era atuncĭ ca de treĭ-zecĭ de anĭ; earâ norodulŭ încâ nu-lŭ cunoştea cine este, ci-lŭ socotea de fiiulŭ luĭ Iosifŭ din Nazaretŭ.

Î. Ce fâcu Isusŭ dupe ce se botezâ, şi cumŭ a fostŭ ispititŭ de câtre diavolulŭ?

R. Dupe ce se botezâ Isusŭ de la Ioanŭ, se duse în pustie, şt acolo postindŭ patru-zecĭ de zile şi patru-zecĭ de noptzĭ, veni ispititoriulŭ la dînsulŭ şi ĭ zise: «Deacâ tu eştĭ fiiulŭ luĭ Dumnezeŭ, zi ca petrele acestea sâ se facâ pîĭnĭ.» Isusu ĭ respunse: «Scrisŭ este câ omulŭ nu trâeşte numaĭ cu pîĭne, ci şi cu cuvîntulŭ luĭ Dumnezeŭ.» Dupe aceasta lŭ dusse ispititoriulŭ în cetatea cea sântâ, şi suindu-lŭ pe bisericâ ĭ zise: «Deacâ eştĭ tu fiiulŭ luĭ Dumnezeŭ, aruncâ-te d'acollo josŭ, câcĭ scrisŭ este:» câ îngerilorŭ seĭ va porunci pentru tine ca sâ te ridice pe mîĭnĭ, ca nu cumŭva sâ se împedece de peâtrâ piciorulŭ teŭ.» Isusu ĭ respunse: «dearâ şi aceasta este scrisŭ: Ca sâ nu ispiteştĭ pre Domnulŭ Dumnezeulŭ teŭ.» Luîndŭ dupe aceasta ispititoriulŭ pe Isusŭ, lŭ sui într'unŭ munte înaltŭ, şi arâtîndu-ĭ toate împerâtziile pâmîntuluĭ, ĭ zise: «Toate acestea tzi le voiŭ da tzie, deacâ te veĭ închina mie:» Isusu ĭ

respunse: «Depârteazâ-te de la mine Satano! câcĭ scrisŭ este:» sâ nu te închinĭ de cîtŭ Dumnezeuluĭ teŭ, şi luĭ unuia sâ-ĭ slujeştĭ.« Atuncĭ se depârtâ ispititoriulŭ de la Isusŭ, şi îngeriĭ venirâ ca sâ-ĭ slujeascâ luĭ.

Î. Cumŭ a începutŭ Isusŭ slujba trimiteriĭ selle?

R. Isusŭ începu slujba trimiteriĭ selle prin învetzâturĭ şi prin minunĭ, şi-şĭ alese şi 12 ucenicĭ.

Î. Care â fostŭ cea d'întîiŭ minune a luĭ Isusŭ?

R. Mergîndŭ în Cana Galileiĭ la nuntâ, se isprâvi vinulŭ, atuncĭ Isusŭ, ca sâ facâ pe uceniciĭ seĭ sâ creazâ într'însulŭ, porunci sâ aducâ 6 vase pline de apâ pe carĭ le bine-cuvîntâ, şi apa se prefâcu în vinŭ?

Î. Cumŭ a vorbitŭ Isusŭ cu Samarineanca?

R. Mergîndŭ în Samaria, aproape de ŭâ cetatea numitâ Siharŭ, şezu la unâ putzŭ, şi viindŭ ŭâ muiere Samarineancâ sâ scoatzâ apâ, Isusu ĭ ceru apâ sâ bea. Şezîndŭ Samarineanca maĭ multâ vreme de vorbâ cu ellŭ, Isusu ĭ spuse câ ellŭ are apa vietziĭ şi-ĭ prooroci multe. Samarineanca alergîndŭ în cetate spuse tutulorŭ de Isusŭ, şi viindŭ maĭ multzĭ Samarinenĭ crdzurâ într'însulŭ t

Î. Cumŭ a tâmâduitŭ Isusŭ pe sluga sutaşuluĭ?

R. Apropiindu-se Isusŭ de Capernaumŭ, veni la dînsulŭ unŭ sutaşŭ ca sâ-ĭ tâmâdueascâ pe sluga sa. Isusŭ vrîndŭ sâ meargâ a casâ la dînsulŭ, sutaşulu ĭ zisse: «Doamne, nu sîntŭ vrednicŭ sâ intri subtŭ acoperemîntulŭ caseĭ melle, ci zi numaĭ cu cuvîntulŭ şi se va tâmâdui sluga mea.» Atuncĭ Isusŭ mirîndu-se de credintza sutaşuluĭ, ĭ zisse: «Fiâ tzie dupe cumŭ voeştĭ,» şi s'a tâmâduitŭ şluga sutaşuluĭ dintr'acelŭ ceasŭ.

Î. Cumŭ a vindecatŭ Isusŭ pe slâbânogulŭ?

R. Mergîndŭ Isusŭ la Ierusalimŭ, unde era scâldâtoarea oiĭ, ce se zicea Vitesda, şi care avea 5 foişoare, acollo era multzime de totŭ feliulŭ de bolnavĭ, carĭ aştepta mişcarea apeĭ, câcĭ îngerulŭ Domnuluĭ se pogora la vremea sea în scâldâtoare, şi turbura apa, şi care din bolnavĭ intra întîiŭ dupe turburarea apeĭ se fâcea sânâtosŭ, orĭ de ce boalâ era cnprinsŭ. Între altzĭ bolnavĭ vâzu Isusŭ acollo şi pe unŭ slâbânogŭ zâcîndŭ de 38 de anĭ, şi care se plîngea luĭ Isusŭ câ n'are omŭ sâ-lŭ bage în scâldâtoare la vreme. Isusu ĭ zisse: „ Scoalâ-te, iea-tzĭ patulŭ teŭ şi îmblâ; „ şi se tâmâdui slâbânogulŭ dintr'acelŭ ceasŭ. Vâzîndŭ dupe aceea Isusŭ pe acestŭ omŭ în bisericâ, ĭ zisse: „ eaccâ câ te fâcuşĭ sânâtosŭ, de acumŭ înainte sâ nu maĭ greşeştĭ. „

Î. Cumŭ a înviatŭ Isusŭ pe fiiulŭ veduveĭ din Nainŭ?

R. Întîmplîndu-se ca sâ meargâ Isusŭ la ŭâ cetate numitâ Nainŭ, cîndŭ se apropie de portzile cetâtziĭ, eaccâ scotea pe unŭ mortŭ, fiulŭ unuluĭ nâscutŭ alŭ mâiceĭ selle, şi aceasta era vâduvâ. Isusŭ vezîndu-o plîngîndŭ, i se fâcu milâ de dînsa, şi-ĭ zisse: „Muiere, nu plînge.„ Dupe aceaa apropiindu-se de ceĭ-ce ducea pe mortŭ ĭ opri, şi atingîndu-se de coşciugŭ, zisse câtre mortŭ: „Tînârule, tzie-tzĭ zicŭ scoalâ!„ Înviindŭ mortulŭ, remaserâ totzĭ plinĭ de mirare, şi lâudarâ pe Dumnezeŭ.

Î. Cîndŭ învetza Isusŭ, cumŭ vorbia maĭ multŭ şi care este essemplulŭ semîntzeĭ?

R. Cîndŭ învetza Isusŭ orĭ pe ucenicii seĭ, orĭ pe

norodulŭ ce venia la dînsulŭ, le vorbia maĭ multŭ în pilde, ca sâ priceapâ maĭ bine. O astŭ-felŭ de pildâ a fostŭ și aceasta: eșit'-a semânâtoriulŭ sâ-șĭ semene semîntza sea, și una câzîndŭ pe drumŭ, venirâ paserile ceriuluĭ și o mîncarâ; alta câzîndŭ pe peatrâ, s'a uscatŭ neavîndŭ umezealâ; alta câzîndŭ între mârâcinĭ, crescurâ și o înnecarâ; earâ alta câzîndŭ pe pâmîntŭ bunŭ, crescu și aduse rodŭ însutitŭ. Întrebîndŭ ucenicii pe Isusŭ ce va sâ zicâ pilda aceasta, le respunse: câ semîntza este cuvîntulŭ luĭ Dumnezeŭ, și semîntza care cade pe drumŭ, este pentru oamenii carĭ audŭ cuvîntulŭ luĭ Dumnezeŭ, dearâ nu-lŭ întzelegŭ, și viindŭ diavolulŭ iea cuvîntulŭ luĭ Dumnezeŭ de la dînșiĭ ca sâ nu creazâ, și sâ nu se mîntueascâ; cea de pe peatrâ este pentru oamenii carĭ priimescŭ cuvîntulŭ luĭ Dumnezeŭ cu bucurie, și credŭ oare cîtâ-va vreme, dearâ neavîndŭ râdâcinâ bunâ cuvîntulŭ, la vreme de silâ se leapâdâ de dînsulŭ; cea care cade între mârâcinĭ este pentru oamenii carĭ credŭ cuvîntulŭ luĭ Dumnezeŭ, dearâ dîndu-se dupe grijile și desfâtârile lumiĭ, înneacâ cuvîntulŭ și n'aducŭ nicĭ unŭ rodŭ; earâ semîntza ce cade pe pâmîntŭ bunŭ este pentru oamenii carĭ priimescŭ cuvîntulŭ luĭ Dumnezeŭ, lŭ pâzescŭ și aducŭ roade multe.

Î. Ce s'a întîmplatŭ luĭ Isusŭ în tzinutulŭ Gherghesenilorŭ și alŭ Gadarenilorŭ?

R. Trecîndŭ Isusŭ în tzinutulŭ Gherghesenilorŭ, și alŭ Gadarenilorŭ, ĭ eșirâ doŭĭ îndrâcitzĭ înainte strigîndŭ: "Isuse fiiulŭ luĭ Dumnezeŭ! ce aĭ venitŭ sâ ne munceștĭ pre noĭ înainte de vreme?„

Isusŭ poruncindŭ duhurilorŭ celorŭ rele sâ easâ din corpurĭ, elle se rugarâ sâ intre într'ŭâ turmâ de porcĭ, ce pâştea aproape, earâ porciĭ sârirâ în mare şi se înnecarâ totzĭ. Pâstoriĭ mergîndŭ şi spuindŭ în cetate celle ce vâzuserâ, toatâ cetatea eşi şi rugarâ pe Isusŭ ca sâ easâ din hotarele lorŭ.

Î. Cumŭ a tâmâduitŭ Isusŭ pe omulŭ cu mîna uscatâ din Sinagoga?

R. Intrîndŭ Isusŭ ŭâ datâ în Sinagoga saŭ în scoala evreeascâ ca sâ învetze, vezu acollo pe unŭ omŭ cu mîna uscatâ. Fariseiĭ şi cârturariĭ carĭ era ceĭ maĭ învetzatzĭ aĭ evreilorŭ, socotindŭ sâ gâseascâ causâ de a învinovâtzi pe Isusŭ, lŭ întrebarâ deacâ se cuvine a tâmâdui sîmbâta? Isusŭ le respunse: "care omŭ, deacâ ĭ va câdea vre ŭâ oaie sîmbâta în groapâ, nu o va scoate?„ Cu acestŭ respunsŭ biruindŭ Isusŭ pe fariseĭ şi pe cârturarĭ, tâmâdui pe omulŭ cu mîna uscatâ, earâ fariseiĭ şi cârturariĭ se împlurâ de pismâ asupra luĭ, şi câutîndu-lŭ sâ-lŭ omoare, Isusŭ, fugi de acollo.

Î. Care este pilda neghineĭ ce o zise Isusŭ?

R. Umblîndŭ Isusŭ şi învetzîndŭ pe uceniciĭ seĭ şi pe norodŭ, zisse pilda aceasta: împerâtzia ceruluĭ este asemenea unuĭ omŭ care a semânatŭ semîntzâ bunâ, şi cîndŭ dormia oameniĭ seĭ, veni vrâjmaşulŭ şi semânîndŭ neginâ pîntre grîŭ, fugi. Vâzîndŭ slugile negina, ziserâ stâpînuluĭ lorŭ ca sâ-ĭ lase sâ o smulgâ; dearâ stâpînulŭ nu vru sâ-ĭ lase pînâ la vremea secerişuluĭ; "atuncĭ zise stâpînulŭ, voiŭ zice secerâtorilorŭ ca sâ strîngâ

negina snopĭ ca sâ-ĭ ardemŭ, earâ grîulŭ sâ-lŭ bage în jitnitzele mele.„ Depârtîndu-se norodulŭ, uceniciĭ întrebarâ pe Isusŭ: ce însemneazâ pilda aceasta; Isusŭ le respunse; omulŭ semânâtoriŭ este fiiulŭ omenescŭ, tzarina este lumea, semîntza cea bunâ sîntŭ dreptziĭ, earâ negina sîntŭ oameniĭ ceĭ reĭ; vrâjmașulŭ este diavolulŭ, secerișulŭ este sfîrșitulŭ lumiĭ, earâ secerâtoriĭ sîntŭ îngeriĭ: pentru câ la sfîrșitulŭ lumiĭ va trimite fiiulŭ omenescŭ pe îngeriĭ seĭ, ca sâ strîngâ pe totzĭ ceĭ reĭ și se-ĭ arunce în foculŭ cellŭ vecĭnicŭ, unde este plînsu și scîrșnirea dintzilorŭ; earâ dreptziĭ vorŭ streluci ca soarele întru împerâtzia ceriurilorŭ.

Î. Cumŭ s'a întîmplatŭ tâierea capuluĭ luĭ Ioanŭ Botezâtorĭulŭ?

R. Ioanŭ mustrîndŭ pe Irodŭ, regele Iudeiĭ, câ de ce a luatŭ de muiere pe nevasta frateluĭ seŭ, Irodŭ mîniindu-se pe dînsulŭ l'a bâgatŭ în temnitzâ, dearâ a-lŭ omorî n'a cutezatŭ, fiindŭ câ se temea de norodŭ care cinstea pe Ioanŭ ca pe unŭ prorocŭ mare. Fâcîndŭ Irodŭ unŭ ospetzŭ mare, fata Irodiadeĭ nevesteĭ luĭ Irodŭ a jucatŭ atîtŭ de frumosŭ și de plâcutŭ, în cîtŭ Irodŭ ĭ-a fâgâduitŭ câ-ĭ va da orĭ ce va cere. Fata, din povatza mumeĭ salle, a cerutŭ capulŭ luĭ Ioanŭ Botezâtoriulŭ, și Irodŭ a și poruncitŭ de l'a tâiatŭ și i l'a datŭ.

Î. Cumŭ a hrânitŭ Isusŭ 5000 de oamenĭ?

R. Trecîndŭ Isusŭ marea Tiveriadeĭ, se sui într'unŭ munte și dupe dînsulŭ merse norodŭ multŭ, ca sâ-ĭ învetze și sâ-ĭ tâmâdueascâ pe ceĭ bolnavĭ.

Despre searâ ucenicii rugarâ pe Isusŭ ca sâ sloboazâ noroadele sâ se ducâ sâ-şĭ cumpere pîĭne. Isusŭ zise câtre ucenicĭ: "datzi-le voĭ pîĭne sâ mânînce.„ Respunzîndŭ ucenicii, câ eĭ n'aŭ maĭ multŭ de 5 pîĭnĭ de orzŭ şi 2 peştĭ, Isusŭ le ceru ca sâ i le aducâ la sine, şi bine-cuvîntîndu-le le dede ucenicilorŭ ca sâ le împartzâ la norodŭ. Noroade era ca la 5000 de oamenĭ, şi aŭ mîncatŭ şi s'aŭ sâturatŭ totzĭ, şi aŭ maĭ remasŭ ca vre o 12 coşurĭ de fâremiturĭ. Vâzîndŭ aceasta totzĭ mârirâ pre Dumnezeŭ.

Î. Ce fâcu Isusŭ dupe ce hrâni pe ceĭ 5000 de oamenĭ, şi ce s'a întîmplatŭ cîndŭ ucenicii seĭ plecarâ cu corabia pe mare?

R. Dupe ce a hrânitŭ Isusŭ pe ceĭ 5000 de oamenĭ, se sui singurŭ în munte ca sâ se roage, ucenicii plecarâ cu corabia ca sâ treacâ marea. Noaptea ridicîndu-se unŭ vîntŭ împrotivnicŭ, corabia se lupta cu valurile mârii. La a patra streajâ din noapte veni Isusŭ la corabie, îmblîndŭ cu picĭoarele pe mare. Vâzîndu-lŭ ucenicii se speriarâ, socotindŭ câ este nâlucâ; dearâ Isusŭ le vorbi zicîndu-le sâ nu se teamâ câcĭ ellŭ este. Petru ceru voie de la Isusŭ ca sâ meargâ şi ellŭ pe mare la dînsulŭ; mergîndŭ însâ începu a se cufunda, şi speriindu-se strigâ: "Doamne, ajutâ-mĭ.„ Isusŭ apucîndu-lŭ de mînâ ĭ zise: "putzinŭ credinciosule!„ Intrîndŭ Isusŭ în corabie, potoli vîntulŭ şi furtuna numaĭ cu cuvîntulŭ.

Î. Cumŭ a tâmâduitŭ Isusŭ pe fiica hananeencii?

R. Trecîndŭ Isusŭ în pârtzile Tiruluĭ şi alle Sido-

nuluĭ, eaccâ o muiere hananeeancâ strigâ dupe dînsulŭ: "fiiule allŭ luĭ Davidŭ, milueşte-mâ! câ fiĭca mea râŭ se îndrâceşte!„ Isusŭ nerespunzîndu-ĭ nimicŭ, ucenicii lŭ rugarâ ca sâ o asculte; earâ Isusŭ le respunse: "nu sîntŭ trimisŭ de cîtŭ numaĭ câtre oile celle pierdute ale caseĭ luĭ Israilŭ.„ Muierea apropiindu-se totŭ maĭ multŭ striga: "Doamne, ajutâ-mĭ! Isusŭ ĭ zise: nu este bine a lua pîĭnea fiilorŭ şi a o lepâda cîĭnilorŭ.„ Muierea respunse: "adevâratŭ e, Doamne, câ şi cîĭniĭ mânîncâ din fâremiturile ce cadŭ din masa stâpînilorŭ lorŭ.„ Atuncĭ Isusŭ zise: "O muiere, mare este credintza ta! fiâ tzie dupe cumŭ voeştĭ,„ şi s'a tâmâduitŭ fata eĭ dintr'acelŭ ceasŭ.

Î. Cumŭ s'a schimbatŭ Isusŭ la fatzâ în muntele Tavoruluĭ?

R. Vrîndŭ Isusŭ sâ dea ucenicilorŭ seĭ ŭâ idee de slava sa cea Dumnezeeascâ, luâ cu sine pe Petru, pe Iacovŭ şi pe Ioanŭ, şi se sui cu dînşiĭ într'unŭ munte. Rugîndu-se ellŭ acollo, fatza luĭ a începutŭ a se schimba; chipulŭ luĭ strelucea ca soarele, earâ haĭnele ĭ era albe ca zâpada. Între aceea eacâ se aretarâ şi Moisi şi Ilie vorbindŭ cu Isusŭ. Deşteptîndu-se uceniciĭ din somnŭ fiindŭ câ dormita, şi vâzîndŭ pe Isusŭ într'atîta mârire, zise Petru: "Doamne, bine este sâ fimŭ noĭ aicĭ; de vreĭ, sâ facemŭ treĭ colibĭ, una tzie, una luĭ Moisi şi alta luĭ Ilie.„ Vorbindŭ încâ Petru, unŭ nŭorŭ luminosŭ se coborî asupra munteluĭ, şi unŭ glasŭ se auzi din nuorŭ: "Acesta este fiiulŭ meŭ cellŭ iubitŭ, întru care bine

amŭ voitŭ; pre acestă sâ-lŭ ascultatzĭ.„ Ucenicii cîndŭ auzirâ aceasta câzurâ cu fetzele la pâmîntŭ: earâ Isusŭ apropiindu-se de dînşiĭ le zise sâ se scoale, şi eĭ sculîndu-se numaĭ vâzurâ nimicŭ şi pe nimenĭ, de cîtŭ pre Isusŭ singurŭ.

Î. Cumŭ a tâmâduitŭ Isusŭ pe fiiulŭ cellŭ lunaticŭ?

R. Unŭ omŭ avea unŭ fiiŭ lunaticŭ şi mutŭ, şi duhulŭ cellŭ râŭ ce intrase într'însulŭ lŭ câsnia amarŭ; şi de multe orĭ lŭ arunca în focŭ şi în apâ. Pe acestŭ tînârŭ lŭ aduse tatâ-seŭ la ucenicii luĭ Isusŭ, dearâ eĭ n'aŭ pututŭ sâ-lŭ tâmâduească. În sfîrşitŭ aducîndu-lŭ la Isusŭ, lŭ tâmâdui. Întrebîndŭ ucenicii pre Isusŭ, pentru ce eĭ nu l'aŭ pututŭ tâmâdui, Isusŭ le respunse: "pentru necredintza voastrâ, câcĭ, de a-tzĭ avea credintzâ numaĭ cîtŭ unŭ greunte de muştarŭ, atzĭ zice munteluĭ, mutâte de aicĭ, şi s'arŭ muta; câtre aceasta, maĭ adâogâ Isusŭ, acestŭ feliŭ nu ese de cîtŭ cu postulŭ şi cu rugâciunea.„

Î. Cumŭ a tâmâduitŭ Isusŭ pe orbulŭ cellŭ din naştere?

R. Trecîndŭ Isusŭ ŭâ datâ pe drumŭ vâzu unŭ omŭ orbŭ din naştere. Întrebîndŭ ucenicii pe Isusŭ cine a greşitŭ, acesta orĭ pârintziĭ luĭ de s'a nâscutŭ orbŭ? Isusŭ respunse: câ nicĭ ellŭ nicĭ pârintziĭ luĭ n'aŭ greşitŭ, ci pentru mârirea luĭ Dumnezeŭ s'a nâscutŭ orbŭ. Decĭ scuĭpîndŭ Isusŭ josŭ şi fâcîndŭ tinâ, unse ochiĭ orbuluĭ zicîndu-ĭ: "mergĭ de te spalâ în laculŭ Siloamuluĭ.„ Fâcîndŭ aceasta orbulŭ, i se deschise ochiĭ şi vezu.

Î. Cumŭ a petrecutŭ Isusŭ în casâ la Marta?

R. Intrîndŭ Isusŭ într'unŭ satŭ, ŭâ muiere a nume Marta, l'-a priimitŭ pre dînsulŭ în casa sa. În vreme cîndŭ Marta se silia a sluji luĭ Isusŭ, Maria sora Marteĭ şedea la picĭoarele luĭ Isusŭ, şi asculta cuvintele luĭ. Tînjindŭ Marta pentru aceasta, câ numaĭ ea singurâ slujeşte, Isusŭ ĭ zise, câ Maria partea cea maĭ bunâ şĭ-a alesŭ, care nu se va lua de la dînsa.

Î. Care este pilda fiiluĭ perdutŭ?

R. Unŭ omŭ avea doŭĭ feciorĭ, şi cellŭ maĭ tînârŭ cerîndŭ partea sa din averea tatâluĭ seŭ se duse şi-şĭ cheltui toatâ avutzia prin desfrînârĭ şi lucrurĭ de nimicŭ. Ajungîndŭ maĭ pe urmâ la atîta lipsâ, în cîtŭ muria de foame, luâ curagiŭ ca sâ se întoarcâ cu pocâintzâ earâ în bratzele tatâluĭ seŭ. Într'adevârŭ tatâlŭ se bucurâ de venirea fiiuluĭ seŭ atîtŭ de multŭ, în cîtŭ fâcu ospâtzŭ mare. Cîrtindŭ pentru aceasta celŭ-l-altŭ fiiŭ, tatâlu ĭ zise, sâ se bucure şi ellŭ, pentru câ s'a aflatŭ fiiulŭ celŭ perdutŭ.

Î. Care este pilda bogatuluĭ nemilostivŭ?

R. Era unŭ omŭ bogatŭ foarte, care trâia în toate plâcerile vietziĭ. La poarta acestuĭ bogatŭ, zâcea unŭ seracŭ a nume Lazârŭ, care din fâremiturile ce câdea de la masa bogatuluĭ poftia sâ se sature. Murindŭ seraculŭ Lazârŭ, sufletulŭ luĭ se duse în sînulŭ luĭ Avraamŭ; întîmplîndu-se dup'aceea sâ moarâ şi bogatulŭ, sufletulŭ luĭ se duse în iadŭ şi în muncĭ. Ridicîndu-şĭ bogatulŭ ochiĭ şi vâzîndŭ pe Lazârŭ întru fericire strigâ: "Pârinte Avraame? trâmite pe Lazârŭ ca cu

degetulŭ udatŭ în apâ sâ-mĭ râcorească limba!„ deară Avraamu ĭ respunse: “fiiule! adu-tzĭ aminte câ tu aĭ luatŭ celle bune în vieatza ta, şi Lazârŭ celle rele: acumŭ este cu dreptulŭ ca ellŭ sâ se mîngîe şi tu sâ te munceştĭ.„

Î. Cumŭ a bine-cuvîntatŭ Isusŭ pe pruncĭ?

R. Într'ŭâ vreme uniĭ din pârintzi şĭ aducea pe copiĭ la Isusŭ ca sâ-şĭ puiâ mîĭnele pe dînşiĭ şi sâ-ĭ bine-cuvinteze; deară uceniciĭ ĭ opria şi nu-ĭ lâsa. Vâzîndŭ Isusŭ aceasta le zise: “lâsatzĭ pe pruncĭ sâ viiâ la mine, câcĭ unora ca acestora este împârâtzia luĭ Dumnezeŭ.

Î. Cumŭ a chiâmatŭ Isusŭ pe Zacheiŭ?

R. Trecîndŭ Isusŭ prin cetatea Ierihonuluĭ, unŭ omŭ a nume Zacheiŭ, care era maĭ mare peste vameşĭ, şi care era bogatŭ, vrîndŭ sâ vazâ pe Isusŭ, pentru câ era micŭ de statŭ, se sui într'unŭ copaciŭ. Vâzîndu-lŭ Isusŭ cîndŭ trecea p'acollo ĭ zise: “Zacheiŭ! coboarâ-te de grabŭ pentru câ astâ-zĭ în casa ta voiŭ sâ fiŭ.„ Mergîndŭ Isusŭ în casa luĭ Zacheiŭ, care-lŭ priimi cu bucurie mare, multzĭ murmura, câ Isusŭ petrece cu vameşiĭ şi cu pâcâtoşiĭ. Zacheiŭ zise câtre Isusŭ: “Doamne! eaccâ jumâtate din avutzia mea daŭ sâracilorŭ, şi de amŭ nâpâstuitŭ pe cine-va, întorcŭ întreitŭ.„ Isusu ĭ respunse: “mîntuire s'a fâcutŭ caseĭ acesteĭa astâzĭ, câcĭ şi acesta fiiulŭ luĭ Avraamŭ este; pentru câ fiiulŭ omenescŭ a venitŭ sâ mîntuească pe cellŭ perdutŭ.

Î. Cumŭ a înviatŭ Isusŭ pe Lazârŭ?

R. În Vitania, era bolnavŭ unulŭ Lazârŭ, pe care-lŭ iubia Isusŭ. Surorile acestuia Marta şi Maria,

trimisserâ la Isusŭ ca sâ-ĭ spuiâ. Isusŭ nemergîndŭ atuncĭ, se dusse maĭ pe urmâ, dearâ Lazârŭ atuncĭ era mortŭ de patru zille. Vâzîndŭ Isusŭ întristarea cea mare ce era la casa luĭ Lazârŭ, se dusse la mormîntŭ, unde era îngropatŭ, şi strigîndŭ cu glasŭ mare "Lazâre! vino afarâ!„ înviâ Lazârŭ; earâ ceĭ ce era de fatzâ se minunarâ, bine cuvîntîndŭ puterea luĭ Dumnezeŭ. Fariseiĭ însâ din ziŭa aceaa fâcurâ sfatŭ ca sâ omoare pe Isusŭ; şi fiindŭ câ fiâ care poftea sâ vazâ pe Lazârŭ înviatŭ din mortzĭ, hotârîrâ sâ omoare şi pe Lazârŭ.

Î. Cumŭ a blestematŭ Isusŭ smochinulŭ cellŭ neroditoriŭ.

R. Mergîndŭ Isusŭ din Vitania la Ierusalimŭ, flâmînzi pe drumŭ, şi vâzîndŭ unŭ smochinŭ care avea frunze, se duse la dînsulŭ socotindŭ câ va gâsi ceva: dearâ negâsindŭ nimicŭ, lŭ blestemâ, ca sâ nu maĭ facâ rodŭ în veacŭ. A doŭa zi venirâ uceniciĭ la Isusŭ, şi ĭ spuserâ câ smochinulŭ s'a uscatŭ din râdâcinĭ; earâ Isusŭ le zise: "avetzĭ credintzâ, câcĭ cu dînsa putetzĭ face orŭ ce; şi orĭ ce vâ vetzĭ ruga dupe cumŭ vetzĭ crede, aşĭa va fi voâ.„

Î. Ce a zisŭ Isusŭ pentru vâduva cea milostivâ, care puse doŭĭ dinarĭ în visteria bisericiĭ?

R. Fiindŭ Isusŭ în Ierusalimŭ, se duse la bisericâ, şi privia la aceia carĭ punea banĭ în visteria bisericiĭ. Uniĭ carĭ era bogatzĭ punea multŭ; dearâ viindŭ şi o vâduvâ sâracâ, puse şi ea doŭĭ dinarĭ. Isusŭ zise câtre uceniciĭ seĭ: "vâduva aceasta a pusŭ maĭ multŭ de cîtŭ toztĭ;

pentru câ totzĭ aŭ pusŭ din prisosulŭ lorŭ, earâ vâduva a pusŭ totŭ ce a avutŭ.

Î. Care este pilda celorŭ zece fete?

R. În ziŭa cea maĭ dupe urmâ, asemenea va fi împerâtzia ceriuluĭ cu zece fete carĭ, luîndu-şĭ candelele selle, eşirâ întru întîmpinarea mireluĭ. Cincĭ dintr'acelle fete fiindŭ întzelepte, luarâ untŭ-de-lemnŭ cu sine, earâ cincĭ fete fiindŭ nebune n'aŭ luatŭ. Zâbovindŭ mirele, elle adormirâ toate; dearâ câtre mezulŭ noptziĭ viindŭ mirele, se sculará de grabŭ şi-şĭ împodobirâ candelele lorŭ. Cele 5 fete nebune neavîndŭ untŭ-de-lemnŭ, li se stinse candelele, şi cerîndŭ de la fetele celle întzelepte, acestea nu vrurâ sâ le dea, ci le trimiserâ sâ-şĭ cumpere. Într'aceaa intrîndŭ mirele cu fetele cele întzelepte, se închise uşa, şi maĭ pe urmâ viindŭ şi fetele cele nebune, bâturâ la uşâ strigîndŭ: "Doamne, Doamne, deschide-ne noâ!" earâ mirele le respunse: "nu vâ cunoscŭ pre voĭ." Decĭ priveghiatzĭ şi fitzĭ gata totŭ deauna, câcĭ nu ştitzĭ ziŭa şi ceasulŭ cîndŭ fiiulŭ omenescŭ va veni.

Î. Cumŭ a spusŭ Isusŭ câ va fi la judecata cea maĭ dupe urmâ?

R. Isusŭ spuse ŭâ datâ ucenicilorŭ seĭ şi noroduluĭ ce venise la dînsulŭ, cumŭ va fi la judecata cea maĭ dupe urmâ, zicîndŭ: "Cîndŭ va veni fiiulŭ omenescŭ întru mârirea sa, şi totzĭ sfintziĭ îngerĭ cu dînsulŭ, atuncĭ va şedea pe scaunulŭ mârireĭ salle; şi fiindŭ adunate înaintea luĭ toate noroadele pâmîntuluĭ, va deosebi pe ceĭ dreptzĭ

din ceĭ râĭ, dupe cumŭ pâstoriulŭ deosibeşte oile din capre: dreptziĭ vorŭ fi d'a dreapta, earâ ceĭ râĭ d'a stînga; „ Celorŭ d'a dreapta sa le va zice: "Venitzĭ bine-cuvîntatziĭ pârinteluĭ meŭ de moştenitzĭ împârâtzia ceriuluĭ, care este gâtitâ voŭâ de la începutulŭ lumiĭ; câcĭ flâmîndŭ amŭ fostŭ şi m'atzĭ hrânitŭ; setosŭ amŭ fostŭ şi m'atzĭ adâpatŭ; golŭ şi m'atzĭ îmbrâcatŭ; bolnavŭ şi m'atzĭ priimitŭ.„ Atuncĭ dreptziĭ vorŭ întreba: "Doamne, cîndŭ te-amŭ vâzutŭ şi tzĭ-amŭ fâcutŭ tzie toate acestea?„ earâ fiiulŭ omenescŭ le va râspunde: "orŭ ce atzĭ fâcutŭ unuia dintr'aceştĭ fratzĭ maĭ micĭ, mie atzĭ fâcutŭ.„ Întorcîndu-se dup'aceaa fiiulŭ omenescŭ câtre ceĭ d'a stînga le va zice: "Ducetzi-vâ de la mine blestematzilorŭ în foculŭ cellŭ vecĭnicŭ, care este gâtitŭ diavoluluĭ şi îngerilorŭ luĭ; câ fiindŭ cu voĭ nimicŭ nu mĭ atzĭ fâcutŭ.„ Atuncĭ şi pâcâtoşiĭ lŭ vorŭ întreba: "Doamne! cîndŭ te amŭ vâzutŭ şi nu-tzĭ amŭ fâcutŭ nimicŭ?„ Fiiulŭ omenescŭ le va râspunde; "orŭ ce nu atzĭ fâcutŭ unuia dintr'acestĭ micĭ, mie nu atzĭ fâcutŭ, „ şi vorŭ merge acestia în munca cea vecĭnicâ, earâ dreptziĭ în vieatza de vecĭ.

Î. Cumŭ a intratŭ Isusŭ în Ierusalimŭ câlare pe asinŭ?

R. Apropiidu-se Isusŭ de Ierusalimŭ, trimise pe douĭ din uceniciĭ seĭ, ca sâ meargâ în satulŭ ce este din aintea lorŭ, şi gâsindŭ ŭâ asinâ legatâ cu mînzulŭ eĭ, sâ o aducâ la Isusŭ. Fâcîndŭ eĭ aceasta şĭ puserâ haĭnele lorŭ pe asinâ, şi Isusŭ

se puse d'asupra. Uniĭ oamenĭ din norodŭ șĭ așternea haĭnele lorŭ pe josŭ, ca sâ treacâ Isusŭ preste dînsele, earâ altziĭ ducea în mînâ stîlpârĭ de finicŭ, și totzĭ carĭ mergea înainte și pe urmâ striga: "Osana fiiulŭ luĭ Davidŭ! bine este cuvîntatŭ celŭ ce vine întru numele Domnuluĭ!„ Uniĭ din Fariseĭ vâzîndŭ aceasta, plinĭ de pismâ ziserâ luĭ Isusŭ, ca sâ opreascâ pe ▪cenuciĭ sâĭ sâ nu strige; dearâ Isusŭ le respunse; "de vorŭ tâcea aceștia, vorŭ striga petrcle.„ Intrîndŭ Isusŭ în Ierusalimŭ, toatâ cetatea se mișcâ întrebîndŭ: "cine este acesta?„ earâ norodulŭ respundea; "acesta este Isusŭ prooroculŭ din Nazaretulŭ Galileiĭ.„ Mergîndŭ dupe aceaa Isusŭ la bisericâ, și copiĭ ĭ strigarâ: "Osana fiiulŭ luĭ Davidŭ!„

Î. Cumŭ a fâcutŭ Isusŭ cina cea de taĭnâ cu uceniciĭ seĭ?

R. Aflîndu-se Isusŭ afarâ din Ierusalimŭ, a trimisŭ pe douĭ din uceniciĭ seĭ în cetate, pe Petru și pe Ioanŭ ca sâ gâteascâ mellulŭ paștelorŭ, vrîndŭ Isusŭ sâ facâ paștele cu uceniciĭ seĭ. Viindŭ Isusŭ seara acollo, fâcu cea dupe urmâ cinâ cu uceniciĭ seĭ zicîndŭ, câ a doritŭ foarte multŭ sâ mânînce cu eĭ mellulŭ paștelorŭ înaintea patimilorŭ. Șezîndŭ cu totziĭ la masâ, Domnulŭ Isusŭ întocmi cina cea de taĭnâ; ellŭ luâ pîĭne, și multzumindŭ și frîngîndŭ dete ucenicilorŭ seĭ zicîndŭ: "Luatzĭ, mîncatzĭ, acesta este trupulŭ meŭ, care se va da pentru voĭ; aceasta sâ facetzĭ întru pomenirea mea.„ Asemenea dupe cinâ luîndŭ paharulŭ, multzumi și deducene ici-

lorŭ seĭ zicîndŭ: "betzĭ dintru acesta totzĭ, acestŭ paharŭ este legea noŭâ întru sîngele meŭ; care se va vârsa pentru voĭ spre ertarea pâcatelorŭ; aceasta sâ facetzĭ orŭ de cîte orĭ vetzĭ bea întru pomenirea mea.„ Toate acestea s'aŭ întîmplatŭ în noaptea în care s'a vîndutŭ Isusŭ.

Î. Cumŭ a vîndutŭ Iuda Iscarioteanulŭ pe Isusŭ?

R. Domnulŭ Isusŭ avea 12 ucenicĭ, între care unulŭ Iuda Iscarioteanulŭ era vînzâtoriŭ. Acesta purta pungâ; şi intrîndŭ într'însulŭ duhulŭ iubiriĭ de argintŭ, vorbi cu arhiereiĭ noroduluĭ şi cu fariseiĭ ca sâ-ĭ dea 30 de argintzĭ, şi ellŭ sâ le dea pe Isusŭ. Toate acestea le ştia Isusŭ maĭ înainte, şi le fâcu cunoscute ucenicilorŭ seĭ la cina cea de taĭnâ, cîndŭ spâlâ picioarele ucenicilorŭ seĭ. Dupe cinâ Isusŭ se duse într'ŭâ grâdinâ ca sâ se roage, şi pentru durerile mortziĭ ce era sâ pâtimeascâ asudîndu sudorĭ de sînge, se rugâ pârinteluĭ seŭ: "Pârinte! de este cu putintzâ, sâ treacâ paharulŭ acesta de la mine: dearâ nu dupe voia mea, ci dupe a ta.„ Acolo veni Iuda cu maĭ multzĭ soldatzĭ, ca sâ prinzâ pe Isusŭ; dîndu-le semnŭ, câ pe care-lŭ va sâruta ellŭ, pe acela sâ-lŭ prinzâ câ este Isusŭ. Prinzîndŭ ostaşiĭ pre Isusŭ, Petru cu sabia sa vru sâ-lŭ apere, dearâ Isusŭ nu-lŭ ingâdui. În grabâ dupe aceasta ĭ pâru râŭ luĭ Iuda câ a vîndutŭ pe Isusŭ, şi mergîndŭ, la fariseĭ le dede baniĭ înderâtŭ zicîndŭ: Greşit'-amŭ de amŭ vîndutŭ sînge nevinovatŭ! Dup'aceasta se duse de se spînzurâ.

Î. Cumŭ s'a lepâdatŭ Petru de Isusŭ?
R. Isusŭ ştiindŭ toate celle ce o sâ i se întîmple, în grabâ dupe cinâ a fostŭ zisŭ câtre ucenicii seĭ, câ în noaptea aceaa totzĭ o sâ-lŭ pârâseascâ. Petru ĭ respunse: câ ellŭ e gata sâ şi moarâ, şi sâ nu se lepede de dînsulŭ; dearâ Isusŭ ĭ zise, câ în noaptea aceaa înainte de a cînta cocoşulŭ de doŭe orĭ, de treĭ orĭ se va lepâda de dînsulŭ. Dupe ce vîndu Iuda pre Isusŭ şi-lŭ prinserâ ostaşiĭ, totzĭ uceniciĭ fugirâ, numaĭ Petru se duse dupe Isusŭ pînâ la casa Arhiereuluĭ. Acolo fâcîndŭ slugile focŭ în curte, veni şi Petru sâ se încâlzeascâ. O slujnicâ ĭ zise câ ea lŭ cunoaşte câ şi ellŭ este unulŭ din uceniciĭ luĭ Isusŭ; Petru ĭ respunse câ nu cunoaşte pe Isusŭ. Venindŭ dupe sceaa altâ slujnicâ earâ ĭ zise, câ este ucenicŭ allŭ luĭ Isusŭ, şi Petru earâ tâgâdui câ nu. În sfîrşitŭ ĭ maĭ zise şi altâ slugâ, câ l'a vâzutŭ în grâdinâ cu Isusŭ, Petru şi atuncĭ încâ se lepâdâ câ nu cunoaşte pe Isusŭ. Cîntîndŭ însâ cocoşulŭ a doŭa oarâ, şĭ aduse Petru a minte de cuvintele luĭ Isusŭ, şi eşindŭ afarâ plînse cu amarŭ.
Î. Cumŭ aŭ judecatŭ Evreiĭ pe Isusŭ?
R. Evreiĭ fâcîndu-se stâpînĭ pe persoana luĭ Isusŭ Cristosŭ, lŭ duserâ maĭ întîiŭ la Ana, socrulŭ Caiafiĭ, ce era Arhiereŭ în timpulŭ acela, ca sâ-lŭ judece spre moarte; acolo întrebîndu-lŭ multŭ şi Isusŭ respunzîndŭ fârâ sfialâ, o slugâ de ale Arhiereuluĭ ĭ trase o palmâ, pentru ce sâ respunzâ înaintea Arhiereuluĭ cu atîta îndrâsnealâ.

Î. De la Ana unde duserâ Evreiĭ pe Isusŭ?

R. De la Ana duserâ pe Isusŭ la Caiafa; acolo aduserâ multe mârturiĭ mincinoase împrotiva luĭ Isusŭ; dearâ nicĭ unele nu se potrivea între sine. În sfîrşitŭ, singurŭ Caiafa lŭ întreba ca sâ spuiâ adevâratŭ de este fiiulŭ luĭ Dumnezeŭ, şi Isusŭ respuse câ aşa este, Arhiereulŭ şĭ rupse haĭnele zicîndŭ, câ huleşte pe Dumnezeŭ.

Î. De la Caiafa unde duserâ Evreiĭ pe Isusŭ?

R. De la Caiafa duserâ pe Isusŭ la Pilatŭ, ce era cîrmuitoriŭ acollo din partea Romanilorŭ, fiindŭ câ Evreiĭ n'avea putere de a osîndi pe nimenĭ spre moarte. Pilatŭ la întîia înfâtzişare înnaintea sa, negâsindŭ pe Isusŭ vinovatŭ, lŭ trimise la Irodŭ, regele Iudeiĭ, care auzindŭ de Isusŭ doria multŭ sâ-lŭ vazâ. Isusŭ nevrîndŭ nicĭ de cumŭ sâ respunzâ luĭ Irodŭ, orŭ-cîtŭ l'arŭ fi întrebatŭ, Irodŭ trimise pe Isusŭ înderetŭ la Pilatŭ; cercetîndŭ Pilatŭ şi a doŭa oarâ pe Isusŭ, şi spuindŭ noroduluĭ câ nu este vinovatŭ, Evreiĭ totzĭ strigarâ ca sâ-lŭ râstigneascâ. Fiindŭ câ era obiceiŭ ca la Paştĭ sâ se sloboazâ unŭ vinovatŭ de moarte, Pilatŭ vru sâ sloboazâ pe Isusŭ, darâ norodulŭ, înverşunatŭ, striga ca sâ sloboazâ pe altulŭ, earâ pe Isusŭ sâ-lŭ râstigneascâ. Socotindŭ Pilatŭ câ bâtîndŭ pe Isusŭ şi puindu-ĭ cununâ de spinĭ în capŭ, va multzumi pe Evreĭ, a şi poruncitŭ de s'aŭ fâcutŭ aceasta, şi într'acea stare jalnicâ scoase pe Isusŭ înaintea noroduluĭ crezîndŭ câ i se va face milâ de dînsulŭ; dearâ eĭ şi atuncĭ strigarâ ca sâ omoare pe Isusŭ. În sfîrşitŭ încâ ŭâ datâ maĭ cercâ Pilatŭ ca sâ

mîntuească vieatza luĭ Isusŭ; deară Evreiĭ strigară că de nu va răstigni pe Isusŭ; nu este prietenŭ Cesaruluĭ şi împăratuluĭ Romiĭ. Pilatŭ temîndu-se, şĭ spelă mîĭnele zicîndŭ, că ellŭ nu e vinovatŭ nimicŭ căcĭ moare Isusŭ, şi dupe aceaa lŭ dede Evreilorŭ ca să-lŭ răstignească.

Î. De cîndŭ începŭ patimile luĭ Isusŭ?

R. Patimile luĭ Isusŭ începŭ din grădina unde intrase ellŭ dupe cină ca să se roage, şi urmează una dupe alta pînă cîndŭ se osîndi ca să se răstignească pe cruce. Elŭ singurŭ a fostŭ silitŭ ca să-şĭ ducă crucea; deară obositŭ fiindŭ de batjocurĭ şi de bătăĭ, şi neputînd'o duce, Evreiĭ siliră pe unŭ Simonŭ Cirineu ca să o ducă. Ajungîndŭ la Golgota, ce se zice şi loculŭ căpătzîneĭ, răstigniră pe Isusŭ pe cruce, şi d'împreună cu dînsulŭ şi doŭĭ tîlharĭ, unulŭ d'a dreapta şi altulŭ d'a stînga.

Î. Ce făcu Evreiĭ cîndŭ era Isusŭ pe Cruce?

R. Cîndŭ era Isusŭ pe cruce, Evreiĭ totŭ nu încetară a-lŭ batjocori; pînă şi unŭ tîlharŭ dintr'aceĭ răstignitzĭ încă şĭ bătu jocŭ de dînsulŭ; eară celŭ-l-altŭ tîlharŭ lŭ certă, şi crezîndŭ că Isusŭ este fiiulŭ luĭ Dumnezeŭ, zise: "Pomeneşte-mă, Doamne, cîndŭ veĭ veni întru împerătzia ta." Eară Isusŭ ĭ respunse: "astăzĭ cu mine veĭ fi în raiŭ." Dupe aceasta făcîndu-se întunerecŭ mare, strigă Isusŭ: "Dumnezeulŭ meŭ Dumnezeulŭ meŭ! căcĭ m'aĭ părăsitŭ?" şi zicîndŭ că-ĭ este sete, ĭ deteră să bea otzetŭ amestecatŭ cu fiere.

Î. Cine era lîngâ crucea luĭ Isusŭ?

R. Lîngâ crucea luĭ Isusŭ era Maria Fecĭoara maĭcâ-sea, și Ioanŭ pe care Isusu lŭ iubia foarte multŭ. În grabŭ dupe aceasta strigâ Isusŭ cu glasŭ mare: "Pârinte? în mîĭnele telle daŭ duhulŭ meŭ!„ și plecîndu-șĭ capulŭ șĭ dete duhulŭ. Atuncĭ se fâcurâ multe minunĭ, și totzĭ zicea: "adevâratŭ acestŭ omŭ Fiiulŭ luĭ Dumnezeŭ este.„ În sfîrșitŭ unulŭ din ostașĭ cu sulitza a împunsŭ coasta luĭ Isusŭ, și în datâ a eșitŭ sînge și apâ.

I. Ce s'a fâcutŭ cu trupulŭ luĭ Isusŭ, dupe ce-șĭ dete duhulŭ?

R. Dupe ce-șĭ dede Isusŭ duhulŭ, câtre searâ veni Iosifŭ din Arimatëa, și ceru de la Pilatŭ trupulŭ luĭ Isusŭ ca sâ-lŭ îngroape. Cu Iosifŭ se însotzi și Nicodimŭ, carĭ coborîndŭ trupulŭ luĭ Isusŭ de pe cruce, lŭ pusserâ într'unŭ mormîntŭ noŭ sâpatŭ în peatrâ.

Î. Cumŭ a înviatŭ Isusŭ din mortzĭ?

R. Dupâ îngroparea luĭ Isusŭ numaĭ de cîtŭ Arhiereiĭ, Fariseiĭ și betrîniĭ noroduluĭ, se duserâ la Pilatŭ, rugîndu-lŭ ca sâ porunceascâ sâ pecetlueascâ mormîntulŭ unde era îngropatŭ Isusŭ ca nu cum-va viindŭ ucenicii luĭ și furîndu-lŭ sâ zicâ câ a înviatŭ din mortzĭ. Pecetluindu-se mormîntulŭ, s'aŭ pusŭ strejarĭ, carĭ sâ pâzeascâ, dearâ cu toate acestea Isusŭ Cristosŭ fiiulŭ luĭ Dumnezeŭ a treia zi înviiâ diu groapâ ca unŭ puterinicŭ a toate.

Î. Cuĭ s'a arettatŭ Isusŭ dupe înviereа sea din mortzĭ?

R. Ellŭ se aretâ maĭ întîiŭ Marieĭ Magdalineĭ, cîndŭ aceasta mergea la mormîntŭ ca sâ plîngâ pe Isusŭ; dupe aceaa se aretâ şi la alte muĭerĭ; şi totŭ într'acea zi se aretâ şi la doŭĭ ucenicĭ carĭ mergea la unŭ satŭ numitŭ Emausŭ. Împrâştiindu-se dup'aceaa vestea în toate pârtzile câ a înviatŭ Isusŭ, maĭ câtre searâ se strînserâ totzĭ uceniciĭ la unŭ locŭ, şi şedea cu uşele încuiate pentru frica de evreĭ. Acolo fârâ de veste veni Isusŭ, şi intrîndŭ în întru, stâtu în mizĭloculŭ ucenicilorŭ şi le zise: "pace voŭâ.„ Uceniciĭ se speriarâ de o camŭ datâ, socotindŭ câ este nâlucâ; dearâ Isusŭ le arâtâ mîĭnele şi coasta sea, Atuncĭ se bucurarâ uceniciĭ foarte ca aŭ vezutŭ pe Domnulŭ. Apostolulŭ Toma însâ n'a fostŭ atuncĭ de fatzâ, şi spuindu-ĭ ceĭ-l-altzĭ ucenicĭ câ a înviatŭ, ellŭ le respunse câ nu crede. Dupe 8 zile earâ se aretâ Isusŭ ucenicilorŭ seĭ fiindŭ şi Toma cu dînşiĭ, Puindŭ Toma degetele selle în ranele cuielorŭ şi în coastâ, crezu fârâ îndoialâ; earâ Isusŭ zise: Fericitzĭ sîntŭ ceĭ ce n'aŭ vezutŭ şi aŭ crezutŭ.

Î. Cîndŭ aŭ luatŭ Isusŭ ucenicĭ, cîtzĭ şi carĭ aŭ fostŭ?

R. Dupe ce se botezâ Isusŭ de la Ioanŭ în apa Iordanuluĭ, luâ 12 ucenicĭ şi Apostolĭ; aceştia nu era oamenĭ nobilĭ şi îmvetzatzĭ, ci pescarĭ, vameşĭ şi proştĭ. Numele ucenicilorŭ şi alle Apostolilorŭ sîntŭ acestea: Simonŭ-Petru, Andreĭ fra-

tele luĭ, Iacovŭ alŭ luĭ Zevedeiŭ, Ioanŭ fratele luĭ, Filipŭ, Vartolomeiŭ, Toma, Mateiŭ, Iacovŭ allŭ luĭ Alfeu, Simonŭ Zilotulŭ, Iuda Tadeŭ, Iuda Iscarioteanulŭ care a vîndutŭ pe Isusŭ, şi într'alŭ câruia locŭ se alese Matia.

Î. Ce a zissŭ Isusŭ acestorŭ ucenicĭ la începutŭ, şi dupe ce a înviatŭ din mortzĭ ?

R. Acestorŭ ucenicĭ şi Apostolĭ atuncĭ la începutŭ le zise Isusŭ: "Cine ve ascultâ pe voĭ, pe mine ascultâ, şi cine ve ureşte pe voĭ, pe mine ureşte. „ Earâ dupe ce înviâ Isusŭ din mortzĭ zise câtre dînşiĭ: " pace voŭâ: precumŭ m'a trimisŭ pre mine Tatâlŭ, şi eŭ vâ trimitzŭ pe voĭ: luatzĭ Duhŭ sfîntŭ, cârora vetzĭ erta pâcatele, erta-se-vorŭ lorŭ, şi cârora vetzĭ tzinea, tzinea-se-vorŭ: Mergîndŭ în toatâ lumea învetzatzĭ toate neamurile botezîndu-le pe elle în numele Tatâluĭ, şi allŭ Fiiuluĭ, şi al sfîntuluĭ Duhŭ : câ eatâ eŭ cu voĭ sîntŭ pînâ la sfîrşitulŭ veaculuĭ. „

I. Cîndŭ şi cumŭ s'a înâltzatŭ Isusŭ la ceriurĭ ?

R. Dupâ ce a înviatŭ Isusŭ din mortzĭ, a maĭ petrecutŭ cu uceniciĭ seĭ pe pâmîntŭ 40 de zile, vorbindu-le despre împerâtzia luĭ Dumnezeŭ, şi zicîndu-le ca sâ nu se depârteze de Ierusalimŭ, pînâ nu vorŭ lua Duhŭ sfîntŭ. Uceniciĭ vrurâ sâ ştie deacâ într'acea vreme va întocmi împerâtzia luĭ Israilŭ: Isusŭ le respunse: câ nu li se cuvine lorŭ sâ ştiâ vremea şi ceasulŭ care şi-lŭ opri Tatâlŭ pentru mârirea sea. Dupâ aceaa scotzîndŭ Isusŭ pe uceniciĭ seĭ afarâ la Vitania, în muntele

maşlinilorŭ, î bine-cuvîntâ pe dînşiĭ, şi unŭ nŭorŭ luminosŭ viindŭ, lŭ rîdicâ din ochiĭ lorŭ, şi ellŭ înnâltzîndu-se la ceriŭ şeade d'a dreapta luĭ Dumnezeŭ, Uĭtîndu-se ucenicii câtre ceriŭ, vâzurâ 2 oamenĭ îmbrâcatzĭ în haĭne. albe carĭ le ziserâ: "Bârbatzĭ Galileenĭ, ce vedetzĭ şi câutatzĭ câtre ceriŭ? Acestŭ Isusŭ care s'a înâltzatŭ de la voĭ la cerŭ, earâ va veni precumŭ l'atzĭ vâzutŭ înâltzîndu-se. „

Î. Cumŭ s'a pogorîtŭ Duhulŭ sîntŭ preste Apostoliĭ?

R, Trecîndŭ 9 zile de la înâltzarea luĭ Isusŭ Cristosŭ la cerŭ, în zilele prasniculuĭ Rusaliilorŭ, se pogorî Duhulŭ sîntŭ asupra ucenicilorŭ şi Apostolilorŭ. Fiindŭ totzĭ ucenicii adunatzĭ la unŭ locŭ, fârâ de veste se fâcu unŭ sgomotŭ mare din cerŭ cu unŭ vîntŭ puternicŭ; şi împlu toatâ casa unde şedea eĭ. Acestŭ sunetŭ repede şi iute aŭ fostŭ limbele de focŭ ce s'aŭ pogorîtŭ din cerŭ, şi Duhulŭ sîntŭ s'a aşezatŭ pe fiâ-care din ucenicĭ. Împlîndu-se totzĭ de Duhulŭ sîntŭ, începurâ a vorbi într'alte limbĭ, dupâ cumŭ le da lorŭ Duhulŭ sîntŭ sâ vorbeascâ. În vreme aceaa în Ierusalimŭ era oamenĭ din toate neamurile de pe pâmîntŭ; şi auzindŭ eĭ pe fiâ-care din ucenicĭ vorbindŭ în limbile lorŭ, se mirarâ foarte.

Î. Ce fâcurâ Apostoliĭ dupe ce priimirâ Duhŭ sîntŭ?

R. Dupe ce priimirâ Apostoliĭ Duhŭ sîntŭ, se împrâştiarâ în lume ca sâ propoveduească Evangelia luĭ Cristosŭ, şi sâ boteze pe totzĭ aceia

carĭ vorŭ crede. Orŭ pe unde se ducea Apostoliĭ şi învetza, credea oameniĭ şi se boteza. Totzĭ aceia carĭ priimia învetzâtura luĭ Cristosŭ prin gura Apostolilorŭ, se numia creştinĭ dupe numele luĭ Cristosŭ, care a întemeiatŭ legea saŭ religiunea creştinâ.

Î. Cumŭ aŭ fostŭ gonitzĭ creştiniĭ de câtre ceĭ de altâ lege?

R. Fiindŭ câ numerulŭ crestinilorŭ se îmultzia din zi în zi, ceĭ carĭ era de alte legĭ, redicarâ pe stâpînitorĭ şi pe împeratzĭ în picĭoare ca sâ goneascâ pe creştinĭ. Cu toate câ stâpînitoriĭ şi împeratziĭ cu pedepse, cu muncĭ şi cu moartea, vrea sâ înspâĭmînteze pe creştinĭ ca sâ se lepede de Cristosŭ; dearâ eĭ nu bâgarâ în seamâ nimicŭ, ci deacâ fâcea trebuinzâ, muria cu bucurie pentru Cristosŭ. În astŭ-feliŭ de chipŭ s'a fâcutŭ unŭ mare numerŭ de mucenicĭ, care n'a micşoratŭ nimicŭ numerulŭ şi îmmultzirea creştinilorŭ, ci dintr'ŭâ picâturâ de sînge d'alŭ mucenicilorŭ ce câdea pe pâmîntŭ, resâria miĭ de creştinĭ.

Î. Cîtŭ a tzinutŭ goana creştinilorŭ de câtre pâgînĭ?

R. Goana creştinilorŭ a tzinutŭ pînâ cîndŭ chiarŭ împeratziĭ şi stâpînitoriĭ cunoscurâ adevârulŭ învetzâtorilorŭ luĭ Cristosŭ, şi priimirâ şi eĭ botezulŭ, şi îmbrâtzişarâ cristianismulŭ. În astŭ-felŭ de chipŭ birui şi triumfâ legea saŭ religiunea creştinâ.

Î. Cumŭ s'aŭ întocmitŭ Preotziĭ şi Episcopiĭ pentru ca sâ îngrijeascâ de biserica creştinâ?

R. Cîndŭ încppură Apostoliĭ a propovedui Evangelia, şi a se face multzĭ creştinĭ în multe sate, orașe şi cetâtzĭ, fiindŭ câ Apnstoliĭ trebuia sâ se depârteze, ca totŭ maĭ multŭ sâ lâtzească învetzâtura luĭ Cristosŭ, saŭ trebuia sâ moarâ; de aceaa eĭ în loculŭ lorŭ orînduirâ Preotzĭ, Episcopĭ şi altziĭ carĭ sâ îngrijească de turma creştinâ, sâ pâzească învetzâturile luĭ Cristosŭ, şi sâ le tziiâ neclintite. În astŭ-felŭ de chipŭ se întocmi şi îngrijirea bisericească ce sâ tziiâ, sâ pâzească întocmaĭ, şi sâ îmmultzească învetzâtura religieĭ crestine.

Sfîrşitŭ.

Pretzulŭ este șaĭ-zecĭ de parale.

